



The Project is funded  
by the European Union

GRANT SCHEME FOR IMPLEMENTATION OF PROJECTS FOR INCREASING  
THE COMPETITIVENESS OF THE BENEFICIARY COUNTRY

Project: Innovation Hub: Comparative Advantage for Greater Competitiveness  
Contract no. 12-7324/1



# Анализа на јазот во иновативниот капацитет на МСП (GAP analysis)

IDEAS  
LIVE HERE

The Project is implemented by:



Проектот е финансиран од  
Европската унија

Скопје, 2019



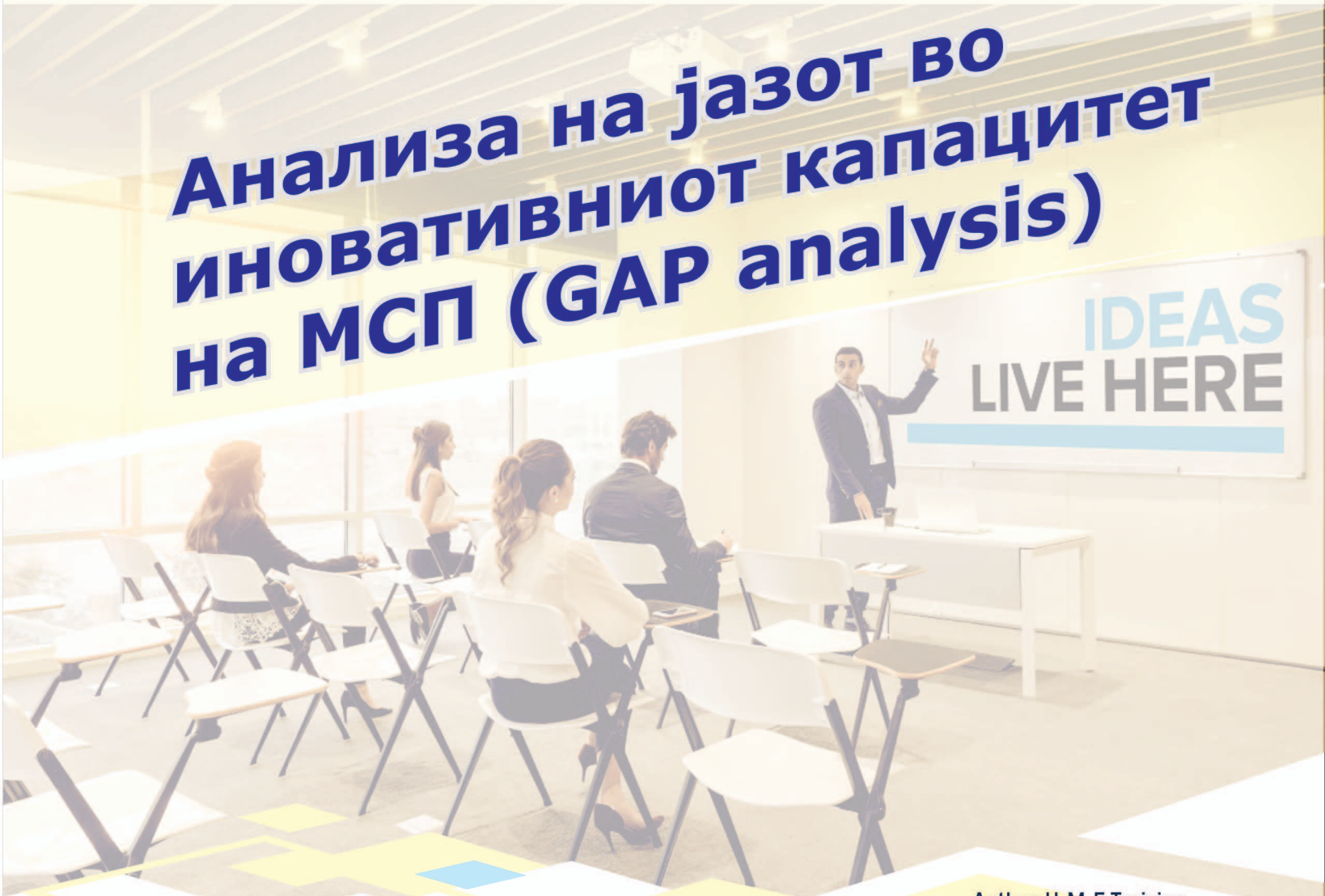


The Project is funded  
by the European Union

GRANT SCHEME FOR IMPLEMENTATION OF PROJECTS FOR INCREASING  
THE COMPETITIVENESS OF THE BENEFICIARY COUNTRY  
Project: Innovation Hub: Comparative Advantage for Greater Competitiveness  
Contract no. 12-7324/1



# Анализа на јазот во иновативниот капацитет на МСП (GAP analysis)



Проектот е финансиран од  
Европската унија

Author: U-M-F Training



Овој документ е подготвен во рамките на проектот „Иновативен центар: Компаративна предност за поголема конкурентност“ (договор бр. 12-7324/1), финансиран од Европската Унија преку секторот за Централно финансирање и склучување договори (ЦФЦД) - Министерство за финансии на Република Северна Македонија, договорот за доделување на субвенции во рамките ИПА Национална програма за транзициска помош и градење на институциите 2013, Грантова шема "Grant scheme for implementation of projects for increasing the competitiveness of the beneficiary country" - EuropeAid/138495/ID/ACT/MK, спроведуван од Фондацијата за развој на мали и средни претпријатија Куманово во партнерство со Фондацијата за поддршка на мали и средни претпријатија Велес. Наведените мислења во оваа публикација се мислења на авторите и не ги одразуваат секогаш мислењата на Европската Унија.

**Публикација: Анализа на јазот во иновативниот капацитет на МСП (GAP analysis)**

ИПА Национална програма за транзициска помош и градење на институциите 2013, Грантова шема  
“Grant scheme for implementation of projects for increasing the competitiveness of  
the beneficiary country “- EuropeAid/138495/ID/ACT/MK



INNOVATION HUB

## ЕУ проект:

„Innovation Hub: Comparative Advantage for Greater Competitiveness“

„Иновативен центар: Компаративна предност за поголема конкурентност“ (договор бр. 12-7324/1)

## Автори:

УМФ Тренинг

Д-р Самоил Малчески

Д-р Марија Караева

Јулијана Даскалов

## Дизајн и уредување:

Мирослав Величковски

The Project is implemented by:



Проектот е финансиран од  
Европската унија

## СОДРЖИНА

<b>1. ИЗВРШНО РЕЗИМЕ .....</b>	<b>3</b>
<b>2. ЦЕЛ .....</b>	<b>5</b>
<b>3. ОСНОВНИ ИНФОРМАЦИИ.....</b>	<b>5</b>
<b>4. ЦЕЛНИ ГРУПИ .....</b>	<b>6</b>
<b>5. МЕТОДОЛОГИЈА.....</b>	<b>6</b>
<b>4. АНАЛИЗА НА ПРАШАЊАТА.....</b>	<b>7</b>
4.1. ОПШТИ ПОДАТОЦИ .....	7
4.2. ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ .....	14
5.3. ИСТРАЖУВАЊЕ И РАЗВОЈ – ВЛОЖУВАЊА ВО РАЗВОЈ НА ИНОВАТИВНИОТ КАПАЦИТЕТ .....	30
4.3. ЕКОНОМСКИ ЕФЕКТИ .....	68
4.4. ПРАВА ОД ИНДУСТРИСКА СОПСТВЕНОСТ .....	73
4.5. ИНСТИТУЦИОНАЛНА ПОДДРШКА .....	77
<b>5. НАОДИ.....</b>	<b>86</b>
5.1. ОПШТИ ПОДАТОЦИ .....	86
5.2. ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ .....	86
5.3. ИСТРАЖУВАЊЕ И РАЗВОЈ – ВЛОЖУВАЊА ВО РАЗВОЈ НА ИНОВАТИВНИОТ КАПАЦИТЕТ .....	88
5.4. ЕКОНОМСКИ ЕФЕКТИ .....	90
5.5. ПРАВА ОД ИНДУСТРИСКА СОПСТВЕНОСТ .....	90
5.6. ИНСТИТУЦИОНАЛНА ПОДДРШКА .....	91
<b>6. ЗАКЛУЧОЦИ И ПРЕПОРАКИ.....</b>	<b>92</b>
<b>7. АНЕКС.....</b>	<b>93</b>

## 1. ИЗВРШНО РЕЗИМЕ

Анализата на иновативниот капацитет на МСП е изработена како дел од активностите од проектот финансиран од ЕУ "Виртуелен Иновативен центар (Hub): компаративна предност за поголема конкурентност", имплементиран од Фондацијата за развој на мали и средни претпријатија од Куманово. Таа има за цел да го процени јазот во иновативниот капацитет на малите и средни претпријатија (МСП) кој треба да го надминат доколку сакаат целосно да го искористат својот иновативен потенцијал.

Покрај земањето во предвид на деловното опкружување на МСП во земјата, анализата на иновативниот капацитет, како и најдобрите практики од други земји, услугите во Виртуелниот Центар за иновации ќе се развиваат врз основа на резултатите од овој прашалник, особено со фокусирање на знаењето и подобрување на вештините на МСП во областа на иновации.

Прашалникот беше дистрибуиран до 79 претставници на МСП од трите селектирани региони – 26 Вардарски регион, 25 Скопски регион и 28 Североисточен регион, како и до десет институции за поддршка на МСП. Сите од нив беа директно контактирани. Прашалникот се состоеше од 30 прашања поделени во следниве категории:

- a) Човечки ресурси
- b) Истражување и развој – Вложувања во развој на иновативниот капацитет
- c) Економски ефекти
- d) Права од интелектуална сопственост
- e) Институционална поддршка

Врз основа на наодите, изведени се следниве заклучоци и препораки:

### Заклучоци

- Врз основа на фактот дека само 2,6% од сите МСП во сите три региони имаат поднесени апликации за патент, нискиот процент на воведени сертификати, ниското ниво на учества на саеми и конкурси за иновации, како и недоволна застапеност на сопствени брендираны производи, може да се заклучи дека иновативниот капацитет на интервјуираните МСП е многу низок.
- На иновациите не им се посветува доволно внимание во МСП, што е евидентно од фактот дека повеќе од две третини од МСП (67%) во сите три региони, воопшто немаат пресметки за иновации. 15% од нив лоцираат за иновации помалку од 1% од вкупните средства на компанијата, додека само 1% од интервјуираните МСП вложуваат повеќе од 5% за развој на иновации. Исто така не постои систематизиран начин на генерирање на идеи. Само 2,2 % од МСП одговориле дека алоцираат посебни средства за создавање на идеи.

- Недоволната посветеност кон стимулирање на иновативниот капацитет резултира и со недоволно организирање на обуки за иновации во рамките на МСП.
- Најголем дел од МСП опфатени со оваа анализа (92%), не спровеле обуки за иновации во рамките на нивните претпријатија
- Постои релативна висина на приход и профит како резултат на иновативни активности (помалку од 5%), највероватно како последица на ниското ниво на вложување во иновации и нискиот иновативен капацитет
- Иако постојат незначителни разлики помеѓу интервјуираните МСП во трите региони, сепак генерално нема некои поголеми разлики во нивниот иновативен капацитет
- Мислењата на Институциите за поддршка на МСП во голема мера се совпаѓаат со оние на МСП
- Во целина постои слаба искористеност на помошта која им е достапна на МСП и од владините институции и од меѓународните донаторски организации, не толку поради несоодветната помош, туку поради недостаток на неопходни вештини
- Постои многу ниско ниво на соработка со научно-истражувачките институции. (само 5% имаат склучено никакви договори со научно-истражувачки институции).

#### Препораки:

1. Иако по одредени прашања постојат разлики помеѓу интервјуираните МСП во трите региони, сепак регионалните специфичности не се толку значителни за да се даваат различни регионални услуги.
2. Покрај давањето на редовни услуги кои ќе се развијат врз основа на најдобрите практики од други слични институции, како и анализите направени во рамките на овој проект (Анализа на бариерите на МСП, Анализа на иновативниот капацитет), Виртуелниот Центар (Hub) за Иновации треба да посвети посебно внимание на подобрување на соработката помеѓу малите и средните претпријатија.
3. Заради зголемување на иновативниот капацитет од особено значење е зајакнување на соработката помеѓу МСП и научно-истражувачките институции и стимулирање учество во заеднички проекти.
4. Неопходно е зголемување на свесноста на менаџерите за важноста на иновациите, мотивирање на вработените и создавање на атмосфера погодна за иновации
5. Иако најголем дел од идеите главно се генерираат интерно од страна на вработените, потребна е поголема стимулација од страна на менаџерите

## 2. ЦЕЛ

Следејќи ја општата цел на проектот, зголемување на конкурентноста на малите и средни претпријатија во Североисточниот, Скопскиот и Вардарскиот регион, преку воведување на иновативни пристапи во нивното деловно работење, подобрување на иновативните вештини, креирање на иновативна култура и подобрување на соработката со научните институции, оваа Анализа за идентификување на иновативниот капацитет има за цел да го процени јазот во иновативниот капацитет на малите и средни претпријатија (МСП) кој треба да го надминат доколку сакаат целосно да го искористат својот иновативен потенцијал

## 3. ОСНОВНИ ИНФОРМАЦИИ

Во Република Македонија има околу 70.000 активни МСП, од кои само околу 400 имаат воведено иновации за производи, организација и маркетинг во 2014 година. Целните региони зафаќаат околу 50% од сите активни МСП во земјата. Со оглед на динамичкото опкружување, конкурентноста на малите и средните претпријатија зависи од брзината со која може да се презентираат нови производи на пазарот. Иновацијата претставува активност која ги поврзува постоечките ресурси со нови капацитети за создавање на ресурси. Иновацијата понекогаш може да резултира со сосема нов, непознат производ или замена на некоја постоечка функција за поефикасно и успешно работење. Малите и средните претпријатија имаат потенцијал да бидат поинновативни од поголемите фирми, поради нивната флексибилност и нивната способност за брзо и ефикасно интегрирање на пронајдоците создадени од нивните развојни активности.

Повеќето од малите и средни претпријатија во целните региони имаат пристап до информации и можности за вмрежување со други институции поврзани со иновации. Сите овие иницијативи се поддржани од страна на Владата или донаторски организации кои се присутни во земјата, но сепак и покрај тоа иновативните капацитети се на многу ниско ниво. Изведените анализи и истражувања покажуваат дека постои потреба од структуриран и одржлив пристап кон ова прашање, бидејќи изолираните мерки за поддршка досега не резултираа со голем успех. Ова е причината зошто сегашниот проект се надградува врз претходно научените лекции и претходните активности во истата област.

Можноста за создавање единствена платформа за иновации во целните региони е од суштинско значење, но исто така од голема важност е и можноста за претставување на потенцијалите на оваа платформа пред партнерите и корисниците од другите региони. Пилот обуките, работилниците, инфо сесиите и други настани и размена на информации претставуваат најсоодветен пристап за мобилизирање на иновативните потенцијали.

Општата цел на проектот е да се придонесе кон зголемување на конкурентноста на МСП во Вардарскиот, Скопскиот и Североисточниот плански регион, преку следниве специфични цели:

1. Воведување на иновативни пристапи во деловните операции на МСП



2. Подобрување на вештините за иновации
3. Создавање на иновативна култура во МСП
4. Подобрување на соработката помеѓу МСП и научно-истражувачките институции

Проектот е во тесна поврзаност со концептот на ЕУ за ткн. “паметна специјализација” (smart specialization), напорите на Владата на Република Македонија да ги поддржува иновациите преку Фондот за Иновации и Технолошки Развој, како и Регионалните Стратегии за Иновации во трите избрани региони.

## 4. ЦЕЛНИ ГРУПИ

Поради комплексноста проектот генерално опфаќа неколку целни групи - сопственици, менаџери и професионалци во МСП во целните региони на Република Македонија, заедно со претставници на невладини организации, академија и јавен сектор.

Анализата на јазот на иновативниот капацитет на МСП, е насочена кон најмалку 75 менаџери или вработени во МСП, односно по 25 од Вардарскиот, Скопскиот и Североисточниот плански регион.

Втората целна група се претставници од најмалку 10 Институции за поддршка на МСП (Универзитети, Стопански комори, деловни здруженија, кластери на МСП итн., кои одговорија на некои од прашањата во рамките на оваа Анализа, но од нивна перспектива. Од оваа целна група се очекува да воспостави оддржливо партнерство со малите и средните претпријатија, со цел зајакнување на институционалните капацитети за иновација во секој од трите региони.

Крајни корисници се вработените во МСП како и жителите на трите избрани региони (Вардарски, Скопски и Североисточен), во кои живеат повеќе од 50% од вкупното население на Република Македонија.

Потребите на целната група се идентификувани врз основа на анализи на постоечки документи каде е евидентно дека менаџерите, сопствениците и вработените во МСП немаат доволно знаење и практични вештини за воведување на иновации во нивните активности. Преку овој проект на малите и средните претпријатија ќе им се обезбедат релевантни знаења и информации за подобро искористување на средствата на ЕУ што им се достапни на нивните компании и постигнување на подобри конкурентни предности заснована на иновации.

## 5. МЕТОДОЛОГИЈА

Пред да се основа на Виртуелен Центар за Иновации, во рамките на активностите на овој проект, изготвена е Анализа на бариерите кои ги попречуваат иновативните активности во МСП, заедно со Анализата на јазот на иновативниот капацитет. За таа цел, развиен е прашалник, кој е дистрибуиран до 79 МСП во три региони (Вардарски регион – 26, Скопски регион – 25 и Североисточен регион – 28), кои се директно контактирани (затоа стапката на одговор е 100%).



Прашалникот се состоеше од 30 прашања поделени во следниве категории:

- a) Човечки ресурси
- b) Истражување и развој – Вложувања во развој на иновативниот капацитет
- c) Економски ефекти
- d) Права од интелектуална сопственост
- e) Институционална поддршка

Прашалници беа дистрибуирани и до десет Институции за поддршка на МСП (универзитети, стопански комори, деловни здруженија, кластери на МСП итн.), кои дадоа мислење за проблемите и иновативниот капацитет на МСП од сопствена перспектива. Освен електронска пошта, при изработка на оваа Анализа беа користени и полуструктурирани лични интервјуа со претставници на целните групи, како дополнителни методи за собирање на податоци на оваа Анализа.

Наодите од овие две анализи ќе претставуваат основа за развој на услуги на Виртуелниот Центар за Иновации, кој е планиран да се воспостави во рамките на овој проект, врз основа на потребите на МСП.

## 4. АНАЛИЗА НА ПРАШАЊАТА

Во овој дел од Анализата секое од прашањата ќе бидат анализирани следејќи ја следнава структура:

- МСП во сите три региони (вкупно)
- Добиени одговори по регион
- Споредба помеѓу регионите
- Институции за поддршка на МСП

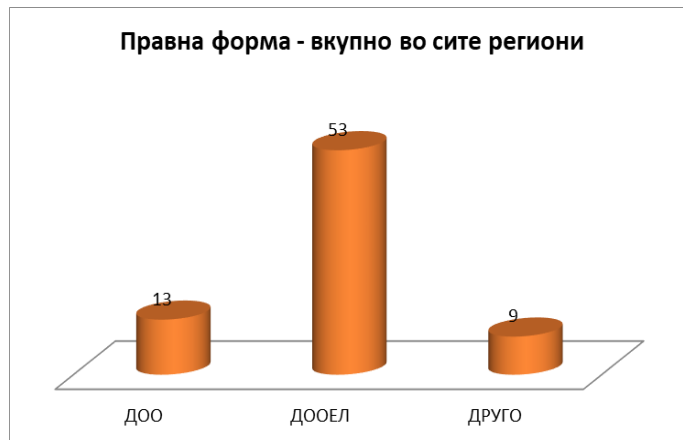
### 4.1. ОПШТИ ПОДАТОЦИ

Подолу се претставени структурата на интервјуираните МСП врз основа на нивната правна форма на основање, сопственост (основачки капитал) и број на вработени.

#### Правна форма

#### МСП во сите региони

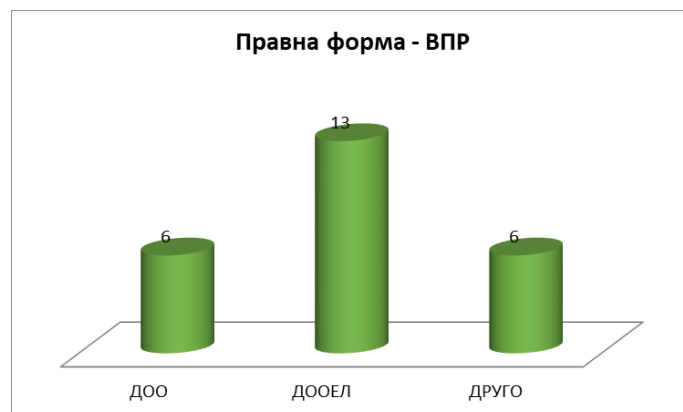
Слика 1. Правна форма на МСП вкупно во сите три региони



**Добиени одговори по регион**

**Вардарски плански регион**

Слика 2. Правна форма на МСП во Вардарски регион



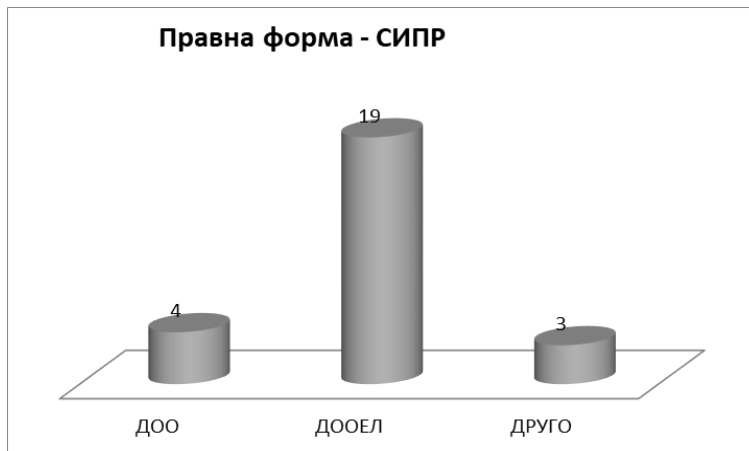
**Скопски плански регион**

Слика 3. Правна форма на МСП во Скопски регион



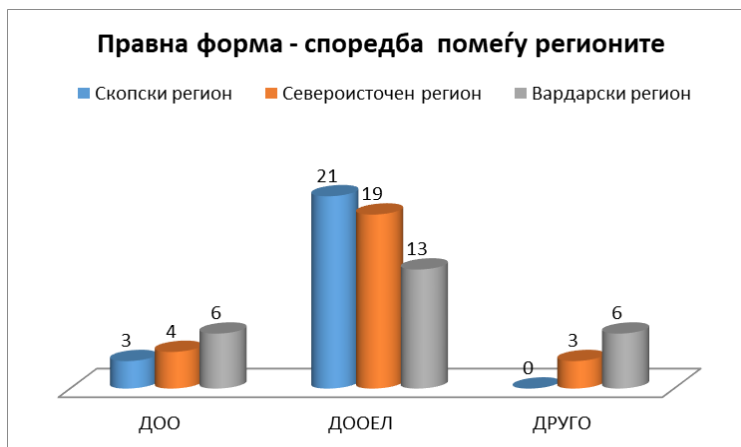
## Североисточен плански регион

Слика 4. Правна форма на МСП во Североисточен регион



## Споредба помеѓу регионите

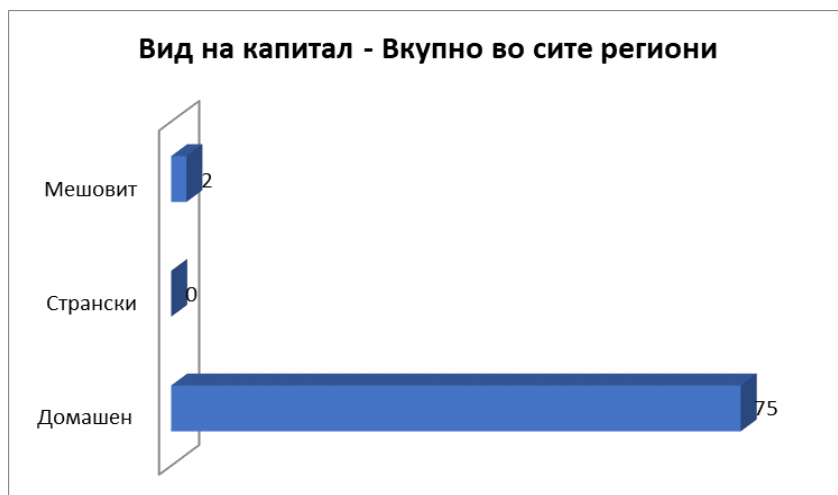
Слика 5. Правна форма на МСП - споредба помеѓу регионите



## Вид на сопственички капитал

### МСП во сите региони

Слика 6. Вид на сопственост на МСП вкупно во сите три региони



**Добиени одговори по регион**

**Вардарски плански регион**

Слика 7. Вид на сопственост на МСП во Вардарски регион



**Скопски плански регион**

Слика 8. Вид на сопственост на МСП во Скопски регион





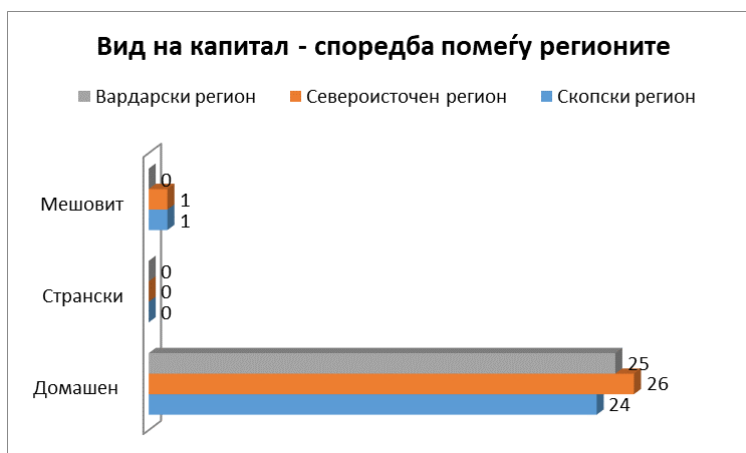
### Североисточен плански регион

Слика 9. Вид на сопственост на МСП во Североисточен регион



### Споредба помеѓу регионите

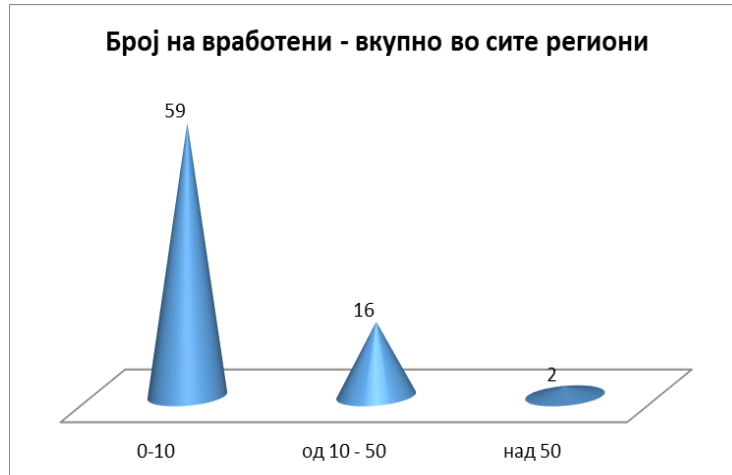
Слика 10. Вид на сопственост на МСП - споредба помеѓу регионите



## Број на вработени

### МСП во сите региони

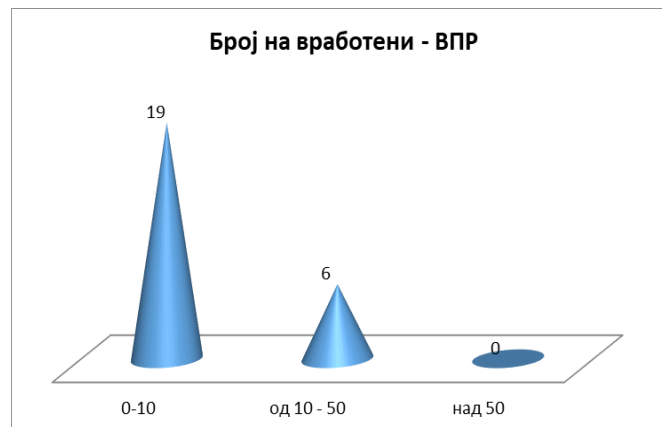
Слика 11. Број на вработени во МСП вкупно во сите три региони



### Добиени одговори по регион

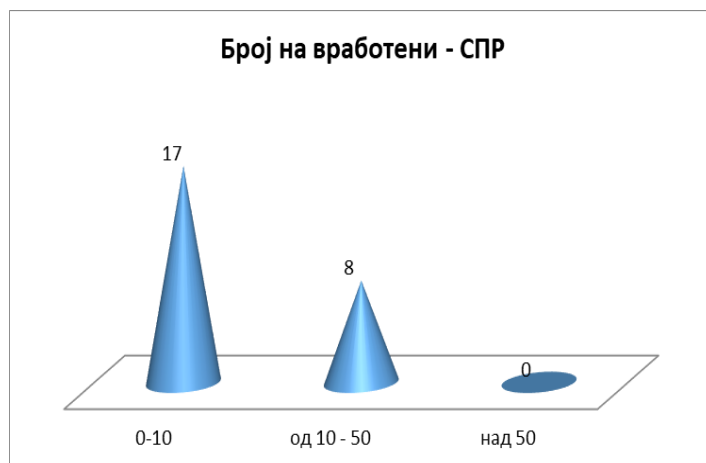
#### Вардарски плански регион

Слика 12. Број на вработени во МСП во Вардарски регион



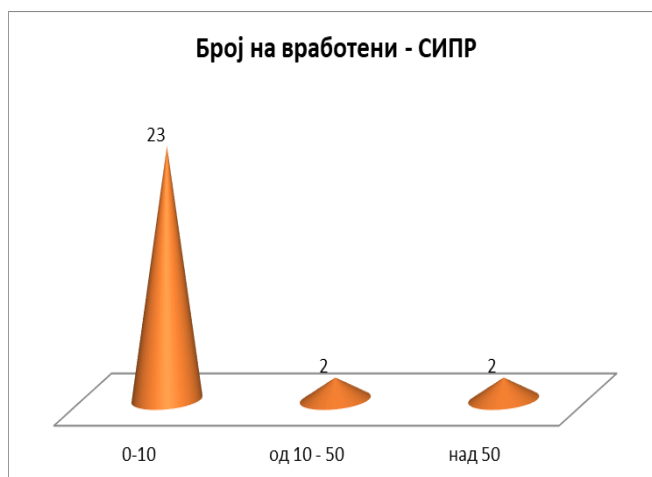
#### Скопски плански регион

Слика 13. Број на вработени во МСП во Скопски регион



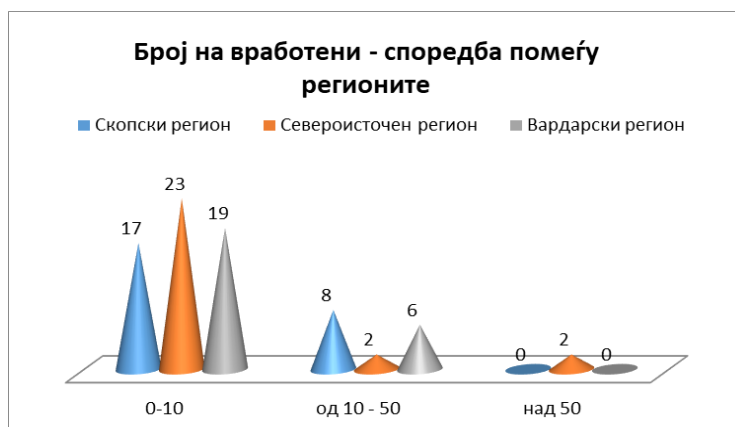
#### Североисточен плански регион

Слика 14. Број на вработени во МСП во Североисточен регион



#### Споредба помеѓу регионите

Слика 15. Број на вработени во МСП - споредба помеѓу регионите



## 4.2. ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ

Резултатите од секое прашање кои се поединечно анализирани, се прикажани графички подолу.

Прашање 1 - Дали во Вашата компанија постои лице или тим одговорни за иновации (формално или неформално)?

- Формално постои член на управата /менаџер/оддел за иновации
- Неформално постои член на управата/менаџер/оддел за иновации
- Формално постои менаџер/оддел на кој иновациите им се само дел од одговорностите
- Неформално постои менаџер/оддел на кој иновациите им се само дел од одговорностите
- Не постои менаџер/оддел одговорен за иновации

### МСП во сите региони

Слика 16. Лице/тим одговорни за иновации во рамки на МСП вкупно во сите три региони



### Добиени одговори по регион

#### Вардарски плански регион

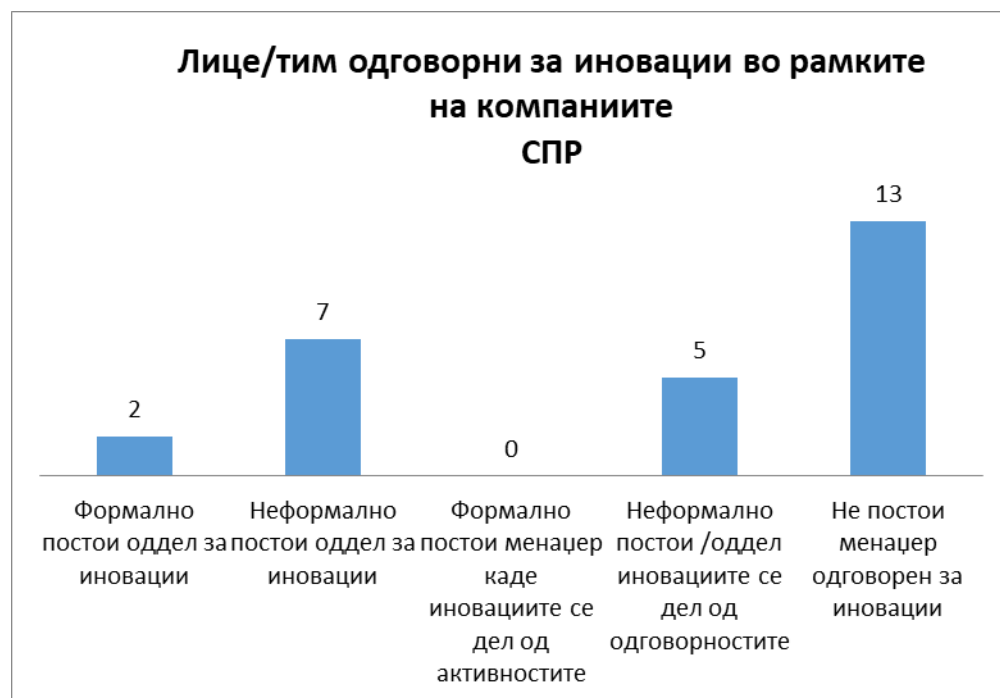


Слика 17. Лице/тим одговорни за иновации во рамки на МСП во Вардарски регион



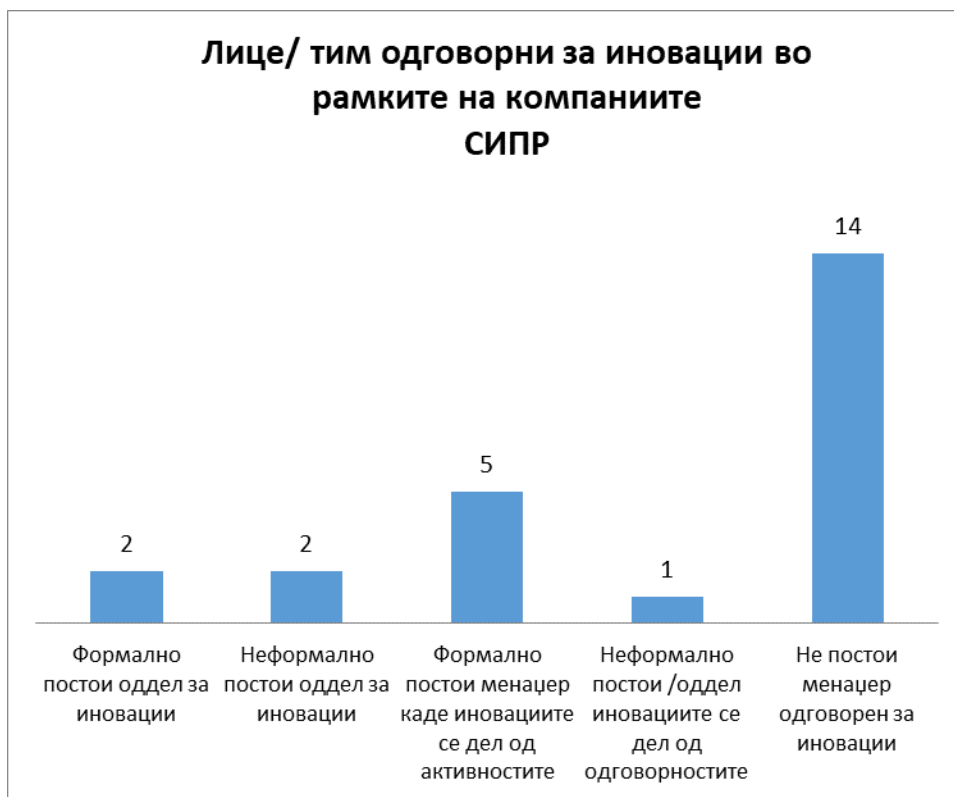
### Скопски плански регион

Слика 18. Лице/тим одговорни за иновации во рамки на МСП во Скопски регион



### Североисточен плански регион

Слика 19. Лице/тим одговорни за иновации во рамки на МСП во Североисточен регион



### Споредба помеѓу регионите

Слика 20. Лице/тим одговорни за иновации во рамки на МСП – споредба помеѓу регионите



Прашање 2 - Дали во Вашата компанија сте спровеле обуки за иновации?

Да

Не

доколку одговорите потврдно, наведете го нивниот број во последните три години:

2016 - \_\_\_\_\_

2017 - \_\_\_\_\_

2018 - \_\_\_\_\_

### МСП во сите региони

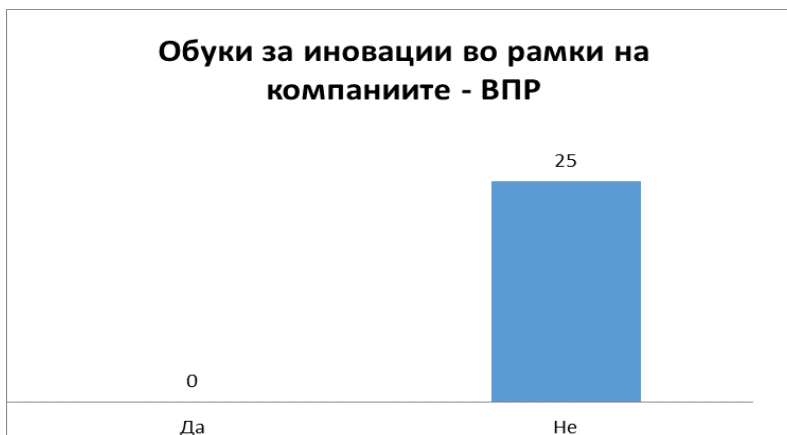
Слика 21. Обуки за иновации во МСП вкупно во сите три региони



### Добиени одговори по регион

#### Вардарски плански регион

Слика 22. Обуки за иновации во МСП во Вардарски регион



### Скопски плански регион

Слика 23. Обуки за иновации во МСП во Скопски регион



### Североисточен плански регион

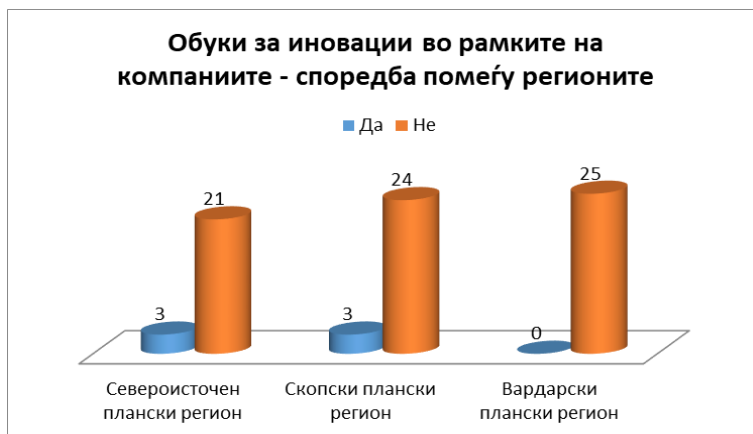
Слика 24. Обуки за иновации во МСП во Североисточен регион



### Споредба помеѓу регионите

Слика 25. Обуки за иновации во МСП – споредба помеѓу регионите





Прашање 3 - На кој начин во Вашата компанија формално се вреднува идеја и иновативност?  
(Можни се повеќе одговори)

- Побрзо напредување
- Зголемување на платата, поголем бонус или еднократна парична награда
- Пофалба на менаџментот (вработените усно се поттикнуваат на предлагање на подобрувања)
- Нефинансиски награди
- Идеите и иновативноста не се вреднуваат

### МСП во сите региони

Слика 26. Вреднување на идеи и иновативност во МСП вкупно во сите три региони



## Добиени одговори по регион

### Вардарски плански регион

Слика 27. Вреднување на идеи и иновативност во МСП во Вардарски регион



### Скопски плански регион

Слика 28. Вреднување на идеи и иновативност во МСП во Скопски регион



### Североисточен плански регион

Слика 29. Вреднување на идеи и иновативност во МСП во Североисточен регион



### Споредба помеѓу регионите

Слика 30. Вреднување на идеи и иновативност во МСП – споредба помеѓу регионите



### Институции за поддршка на претпријатија

Слика 31. Вреднување на идеи и иновативност во МСП – според Институциите за поддршка на МСП



Прашање 4 - На кој начин во договорите за работа се стимулира иновативноста на вработените? (Можни се повеќе одговори)

- Договорите за работа овозможуваат удел на вработените во интелектуалната сопственост на фирмата.
- Договорите за работа вклучуваат наградување во финансиска смисла, што е дефинирано со правилник.
- Со договорите за работа се предвидува одреден дел од работното време вработените да може да го трошат на иновации.
- Договорите за работа генерално ја споменуваат иновативноста, но не и конкретно.
- Во договорите за работа не се споменати ниту иновации ниту иновативност.

### МСП во сите региони

Слика 32. Начин на стимулирање на иновативноста во МСП вкупно во сите три региони



### Добиени одговори по регион

#### Вардарски плански регион

Слика 33. Начин на стимулирање на иновативноста во МСП во Вардарски регион



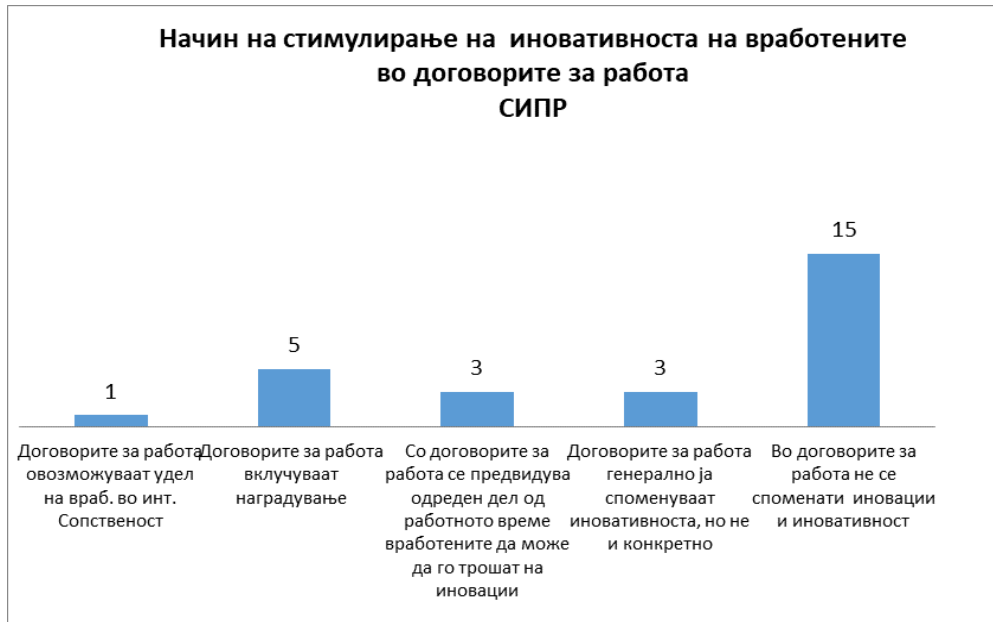
### Скопски плански регион

Слика 34. Начин на стимулирање на иновативноста во МСП во Скопски регион



### Североисточен плански регион

Слика 35. Начин на стимулирање на иновативноста во МСП во Североисточен регион



#### Споредба помеѓу регионите

Слика 36. Начин на стимулирање на иновативноста во МСП – споредба помеѓу регионите



Прашање 5 - На кој начин во вашата компанија се развиваат идеи и се поттикнува презентацијата на идеите на вработените ? (Можни се повеќе одговори)

Постојат алоцирани средства за развој на идеи

- Постои web-портал и/или лице за пријава на идеи од вработените и нивна валоризација
- На вработените им е одредено во кој сегмент на работење е потребно да развиваат идеи
- Тоа е спонтан процес

### МСП во сите региони

Слика 37. Начин на развивање и презентација на идеите во МСП вкупно во сите три региони



### Добиени одговори по регион

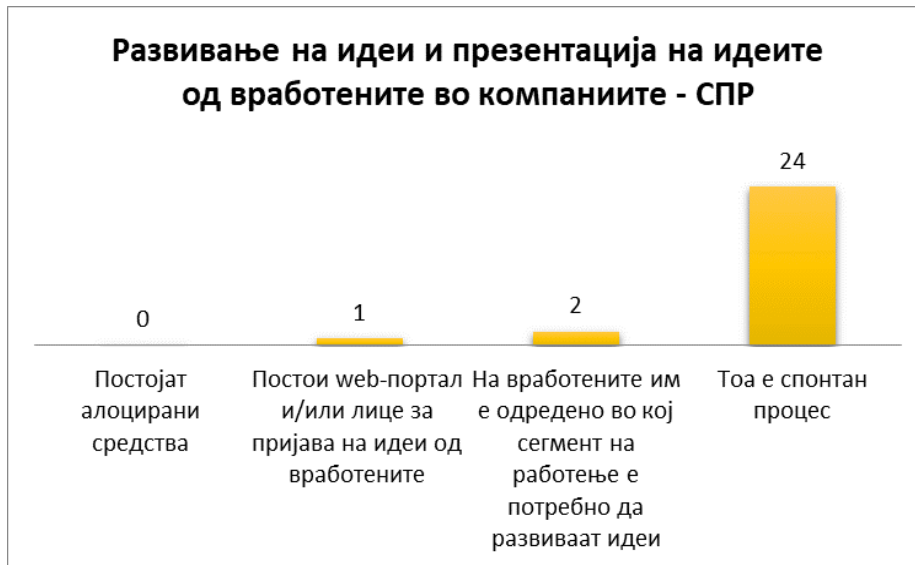
#### Вардарски плански регион

Слика 38. Начин на развивање и презентација на идеите во МСП во Вардарски региони



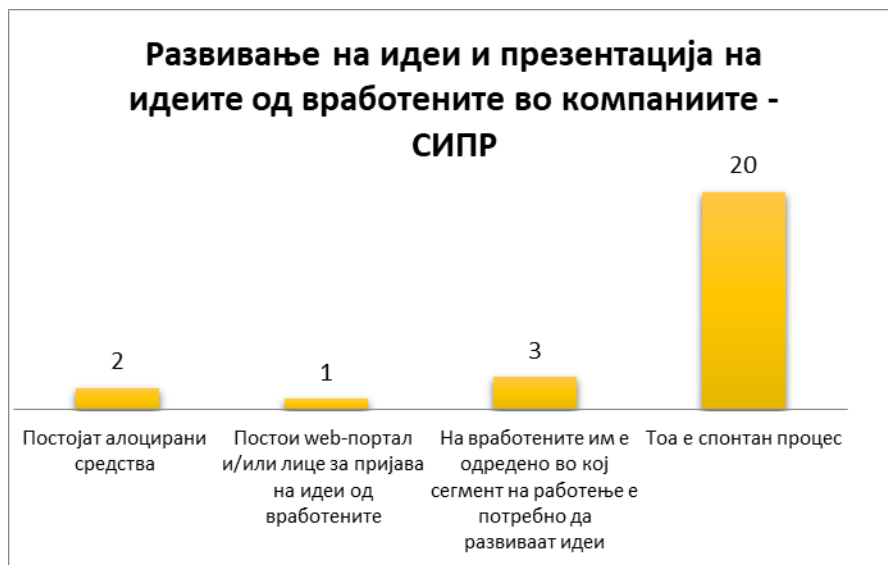
### Скопски плански регион

Слика 39. Начин на развивање и презентација на идеите во МСП во Скопски региони



### Североисточен плански регион

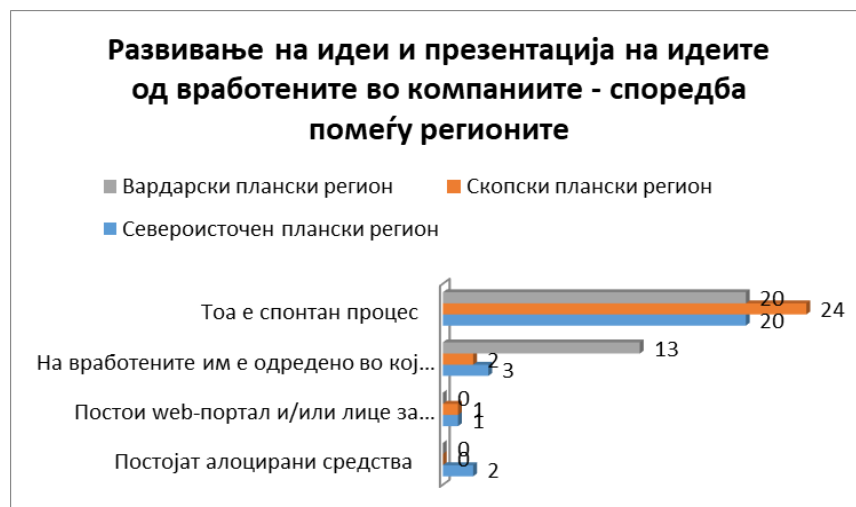
Слика 40. Начин на развивање и презентација на идеите во МСП во Североисточен региони



### Споредба помеѓу регионите

Слика 41. Начин на развивање и презентација на идеите во МСП – споредба помеѓу регионите



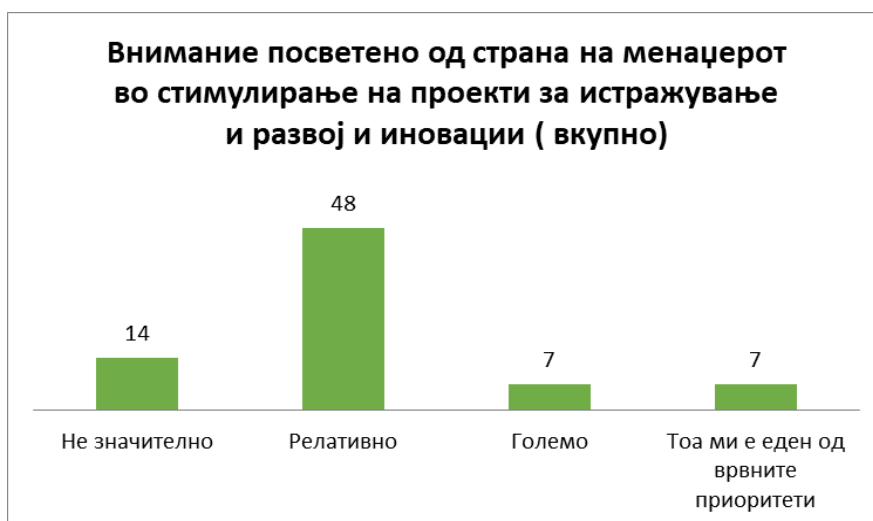


Прашање 6 - Лично вие како менаџер, колкаво внимание посветувате во стимулирањето и активирањето на проекти поврзани со истражување, развој и иновации:

- Не значително
- Релативно
- Големо
- Тоа ми е еден од врвните приоритети

#### МСП во сите региони

Слика 42. Стимулирање на проекти за иновации од страна на менаџерите во МСП вкупно во сите три региони



## Добиени одговори по регион

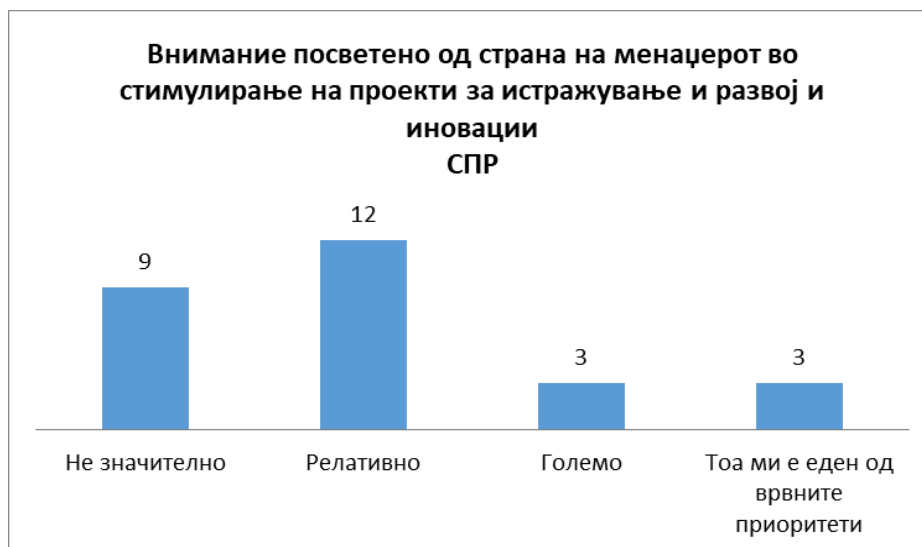
### Вардарски плански регион

Слика 43. Стимулирање на проекти за иновации од страна на менаџерите во МСП во Вардарски регион



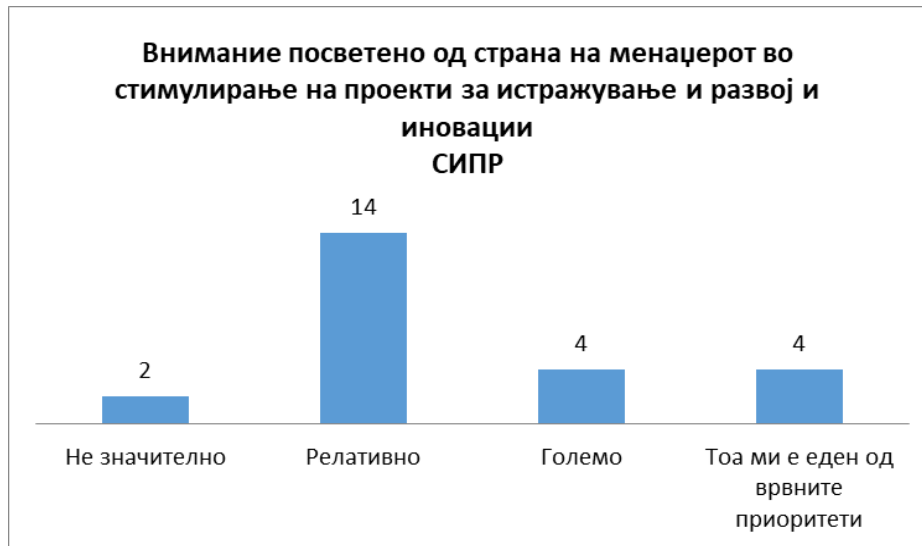
### Скопски плански регион

Слика 44. Стимулирање на проекти за иновации од страна на менаџерите во МСП во Скопски регион



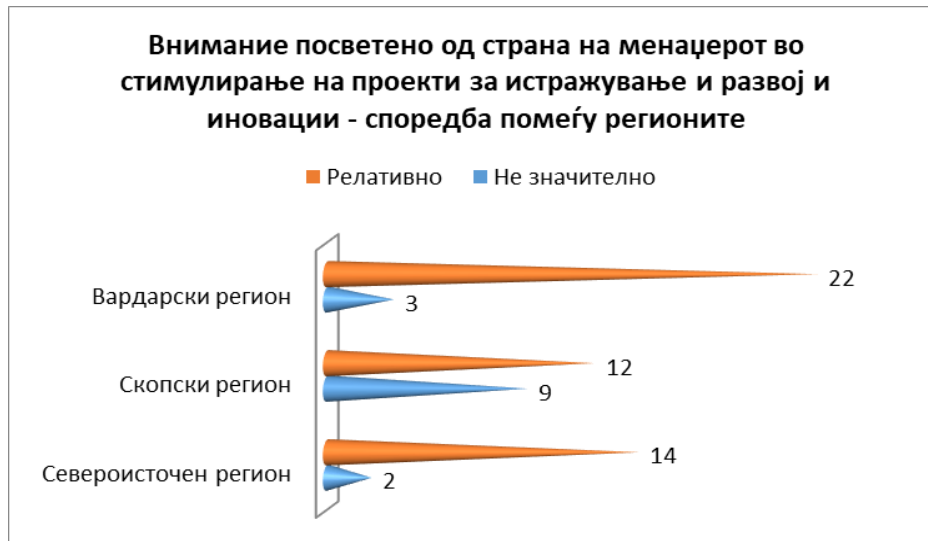
### Североисточен плански регион

Слика 45. Стимулирање на проекти за иновации од страна на менаџерите во МСП во Североисточен регион



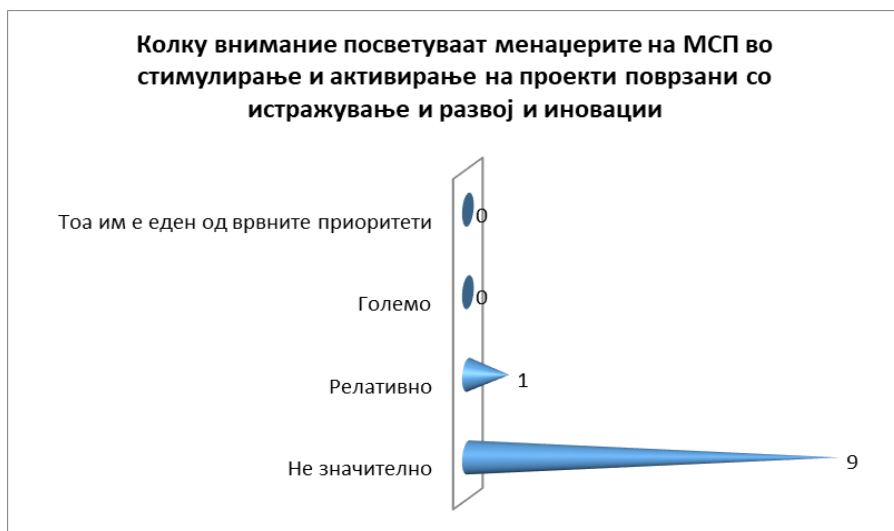
### Споредба помеѓу регионите

Слика 46. Стимулирање на проекти за иновации од страна на менаџерите во МСП – споредба помеѓу регионите



### Институции за поддршка на претпријатија

Слика 47. Стимулирање на проекти за иновации од страна на менаџерите во МСП – според Институциите за поддршка на МСП



### 5.3 ИСТРАЖУВАЊЕ И РАЗВОЈ – ВЛОЖУВАЊА ВО РАЗВОЈ НА ИНОВАТИВНИОТ КАПАЦИТЕТ

Резултатите од секое прашање се поединечно анализирани и прикажани графички подолу.

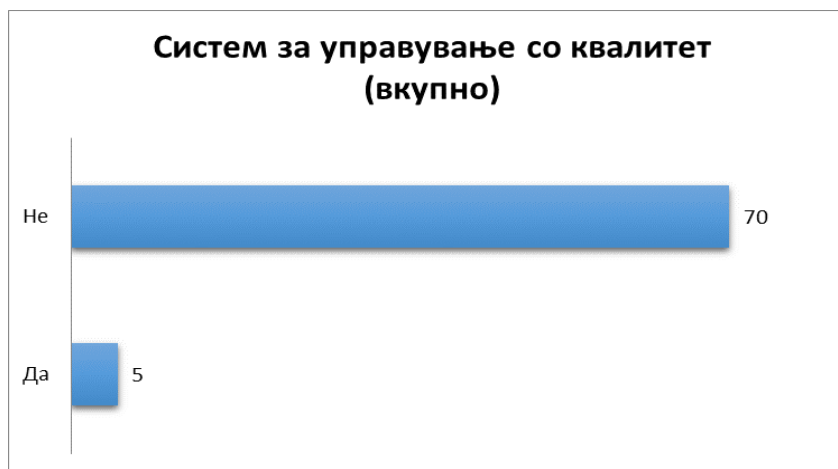
Прашање 1 - Дали во Вашата компанија има воведен систем за управување со квалитет?

Да

Не

#### МСП во сите региони

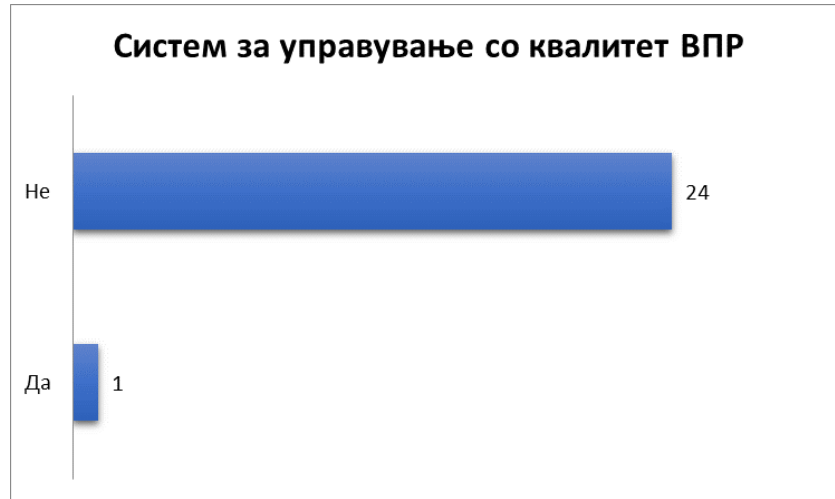
Слика 48. Систем за управување со квалитет во МСП вкупно во сите три региони



## Добиени одговори по регион

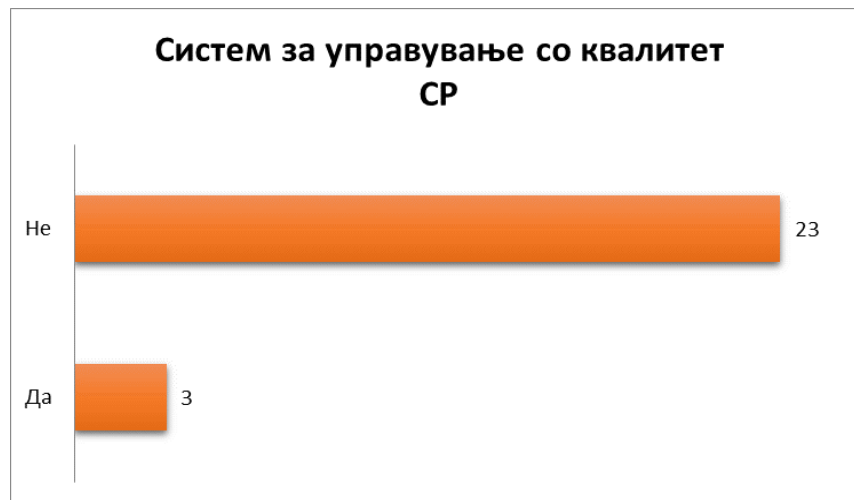
### Вардарски плански регион

Слика 49. Систем за управување со квалитет во МСП во Вардарски регион



### Скопски плански регион

Слика 50. Систем за управување со квалитет во МСП во Скопски регион



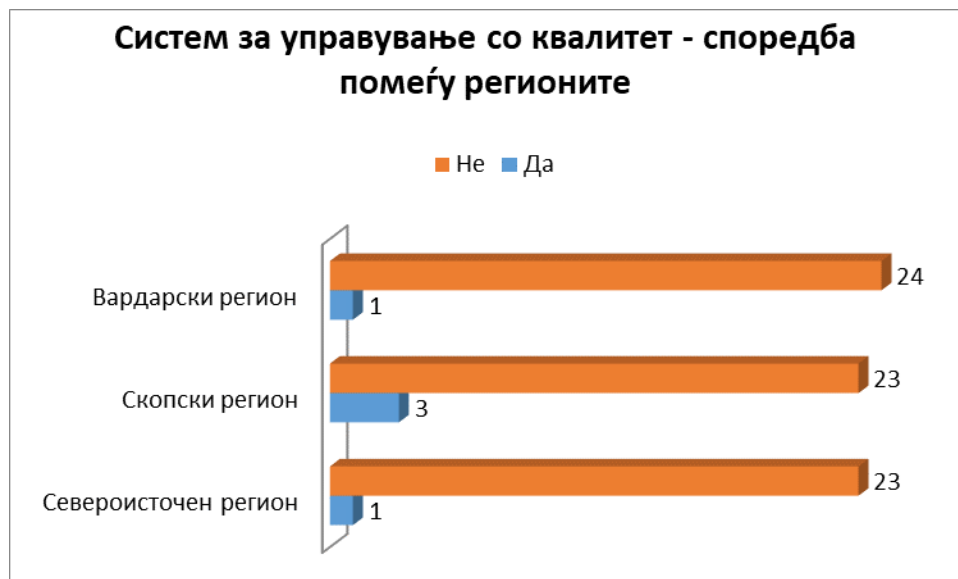
### Североисточен плански регион

Слика 51. Систем за управување со квалитет во МСП во Североисточен регион



#### Споредба помеѓу регионите

Слика 52. Систем за управување со квалитет во МСП - споредба помеѓу регионите



Прашање 2 - Дали во Вашата компанија има воведено некое сертифицирање?

Да

Не

#### МСП во сите региони

Слика 53. Воведени сертификати во МСП вкупно во сите три региони



**Добиени одговори по регион**

**Вардарски плански регион**

Слика 54. Воведени сертификати во МСП во Вардарски регион



**Скопски плански регион**

Слика 55. Воведени сертификати во МСП во Скопски регион



#### Североисточен плански регион

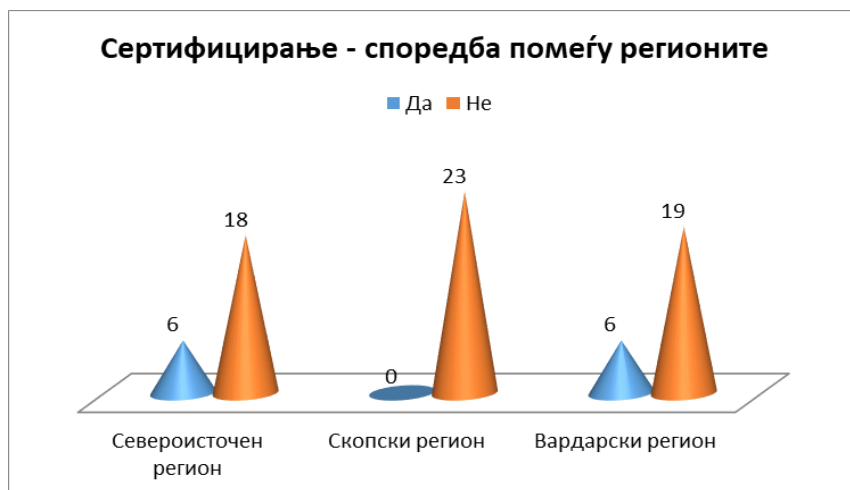
Слика 56. Воведени сертификати во МСП во Североисточен регион



#### Споредба помеѓу регионите

Слика 57. Воведени сертификати во МСП – споредба помеѓу регионите





Прашање 3 - Дали Вашата компанија има воведен информациски систем за управување со технолошкиот процес?

Да

Не

#### МСП во сите региони

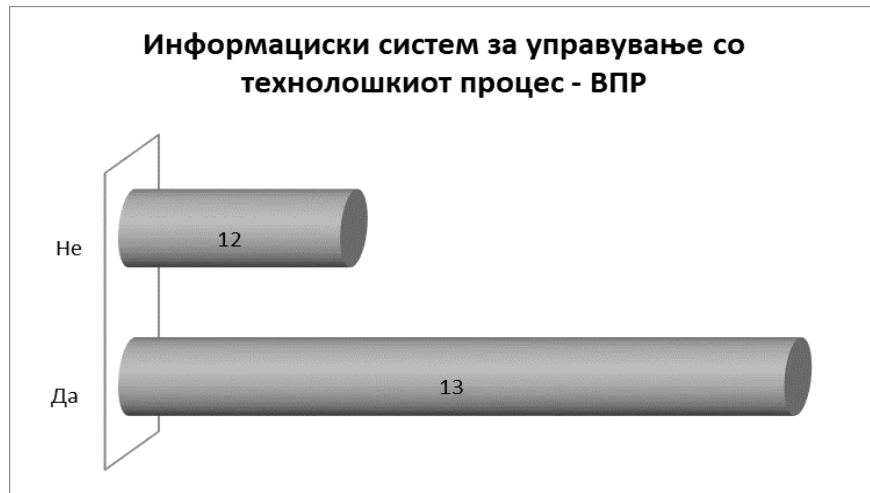
Слика 58. Информациски систем за управување со технолошкиот процес во МСП вкупно во сите три региони



#### Добиени одговори по регион

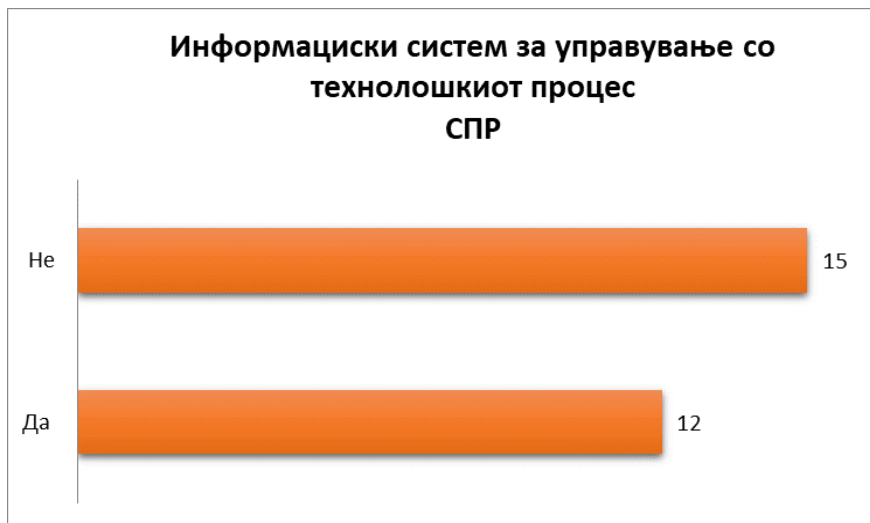
##### Вардарски плански регион

Слика 59. Информациски систем за управување со технолошкиот процес во МСП во Вардарски регион



**Скопски плански регион**

Слика 60. Информациски систем за управување со технолошкиот процес во МСП во Скопски регион



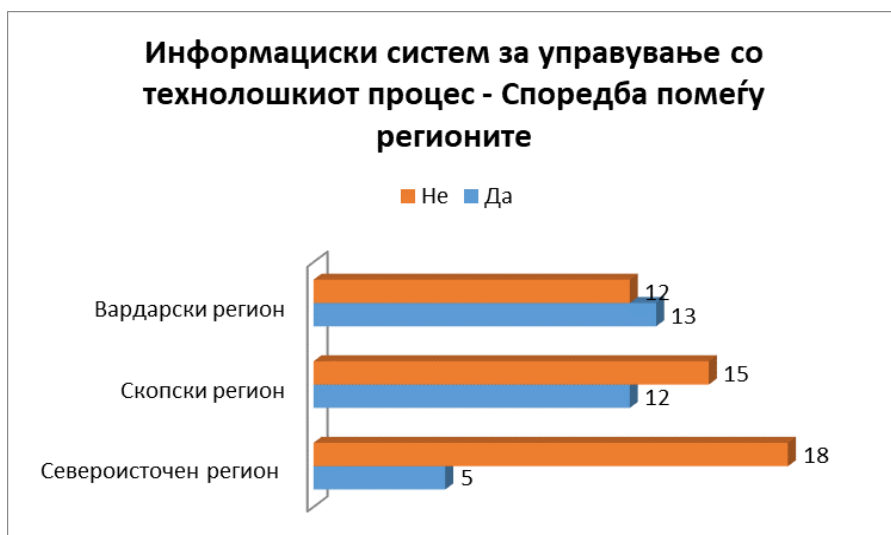
**Североисточен плански регион**

Слика 61. Информациски систем за управување со технолошкиот процес во МСП во Североисточен регион



#### Споредба помеѓу регионите

Слика 62. Информациски систем за управување со технолошкиот процес во МСП – споредба помеѓу регионите



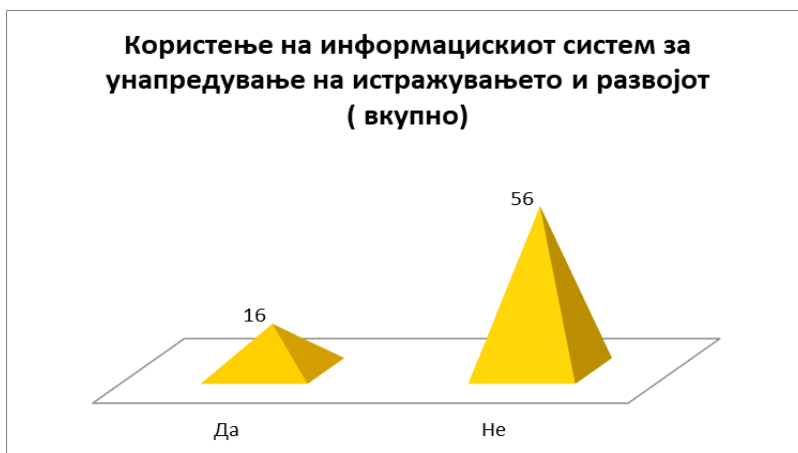
Прашање 4 - Дали тој информациски систем се користи за унапредување на истражувањето и развојот?

Да

Не

#### МСП во сите региони

Слика 63. Користење на информациски систем во МСП за ИиР вкупно во сите три региони



**Добиени одговори по регион**

**Вардарски плански регион**

Слика 64. Користење на информациски систем во МСП за ИиР во Вардарски регион



**Скопски плански регион**

Слика 65. Користење на информациски систем во МСП за ИиР во Скопски регион



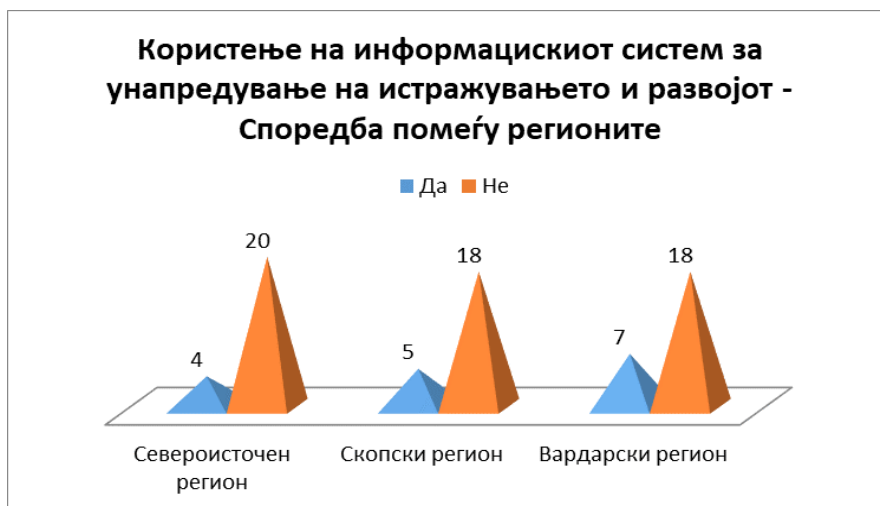
### Североисточен плански регион

Слика 66. Користење на информациски систем во МСП за ИиР во Североисточен регион



### Споредба помеѓу регионите

Слика 67. Користење на информациски систем во МСП за ИиР – споредба помеѓу регионите



Прашање 5 - Дали тој информациски систем е електронски (софтвер)?

Да

Не

МСП во сите региони

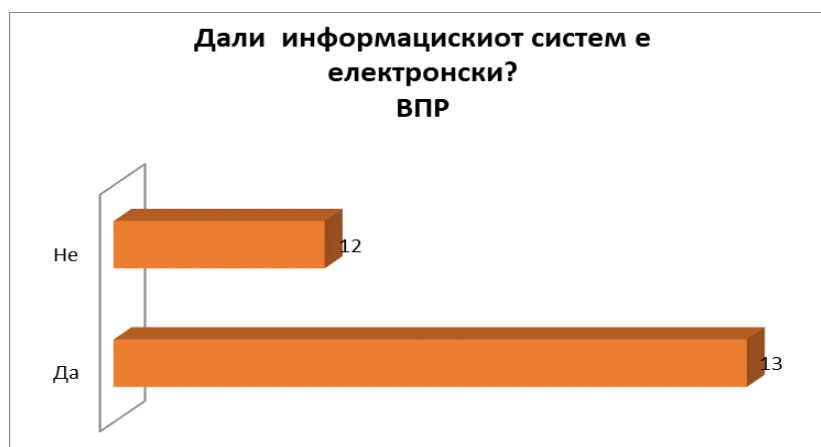
Слика 68. Електронски информациски систем во МСП вкупно во сите три региони



**Добиени одговори по регион**

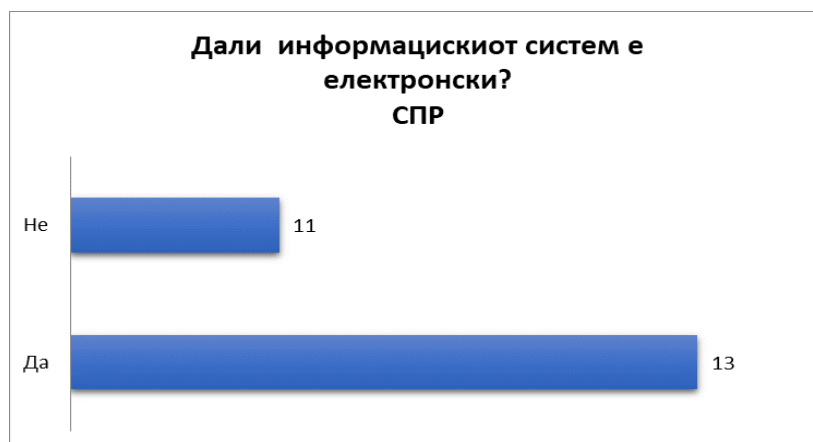
**Вардарски плански регион**

Слика 69. Електронски информациски систем во МСП вкупно во Вардарски регион



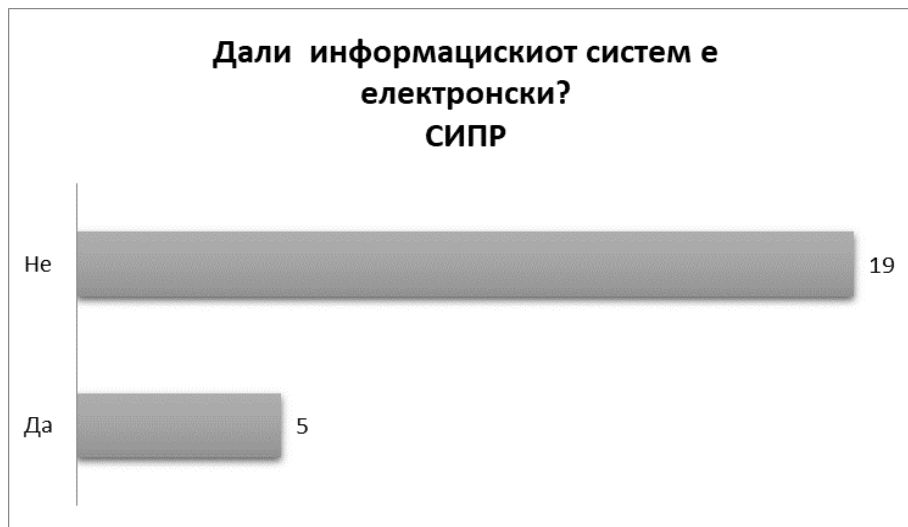
**Скопски плански регион**

Слика 70. Електронски информациски систем во МСП вкупно во Скопски регион



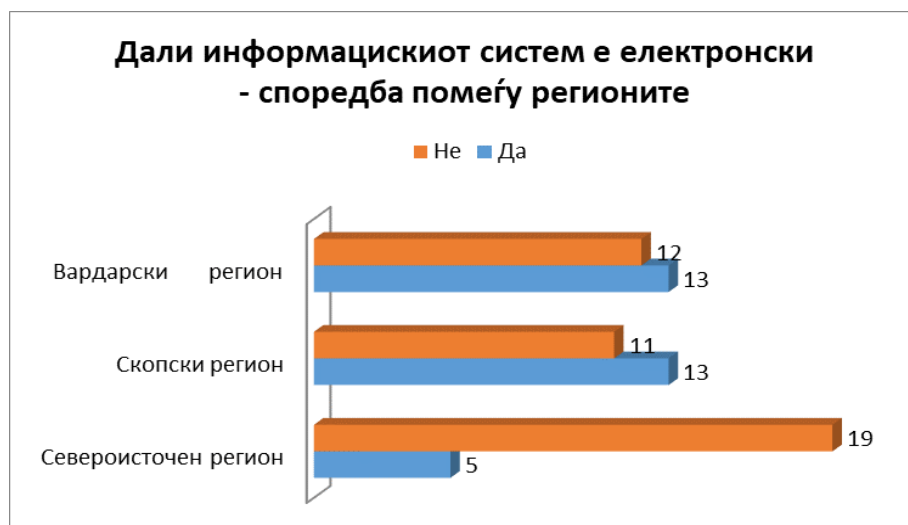
## Североисточен плански регион

Слика 71. Електронски информациски систем во МСП вкупно во Североисточен регион



## Споредба помеѓу регионите

Слика 72. Електронски информациски систем во МСП – споредба помеѓу регионите



Прашање 6 - Дали изворите на идеи во Вашата компанија се примарно интерни или екстерни? (Интерните идеи се однесуваат на идеи од вработените. Екстерни идеи се однесуваат на купувачите, добавувачите, пазарот, конкуренцијата, факултетите и сл.)

- Интерни
- Повеќе интерни отколку екстерни

Подеднакво интерни и екстерни

Екстерни

Не ни е познато

### МСП во сите региони

Слика 73. Извори на идеи во МСП вкупно во сите три региони



### Добиени одговори по регион

#### Вардарски плански регион

Слика 74. Извори на идеи во МСП вкупно во Вардарски регион





### Скопски плански регион

Слика 75. Извори на идеи во МСП вкупно во Скопски регион



### Североисточен плански регион

Слика 76. Извори на идеи во МСП вкупно во Североисточен регион



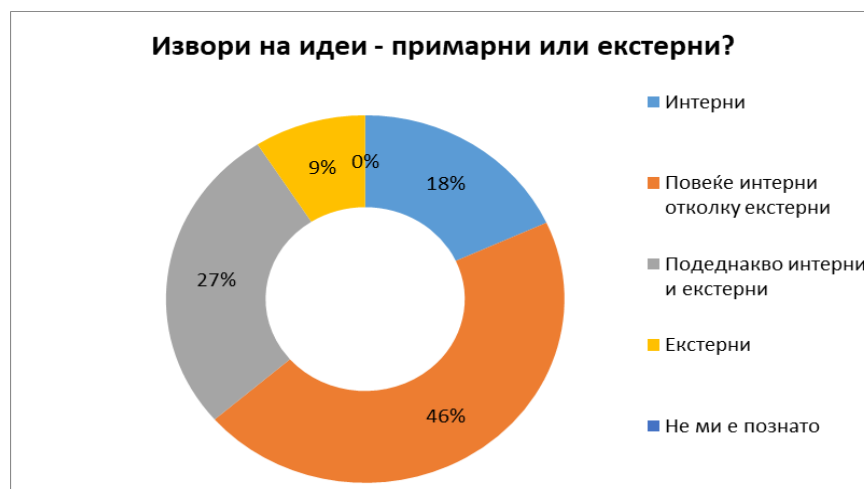
### Споредба помеѓу регионите

Слика 77. Извори на идеи во МСП – споредба помеѓу регионите



#### Институции за поддршка на претпријатија

Слика 78. Извори на идеи во МСП – според Институциите за поддршка на МСП

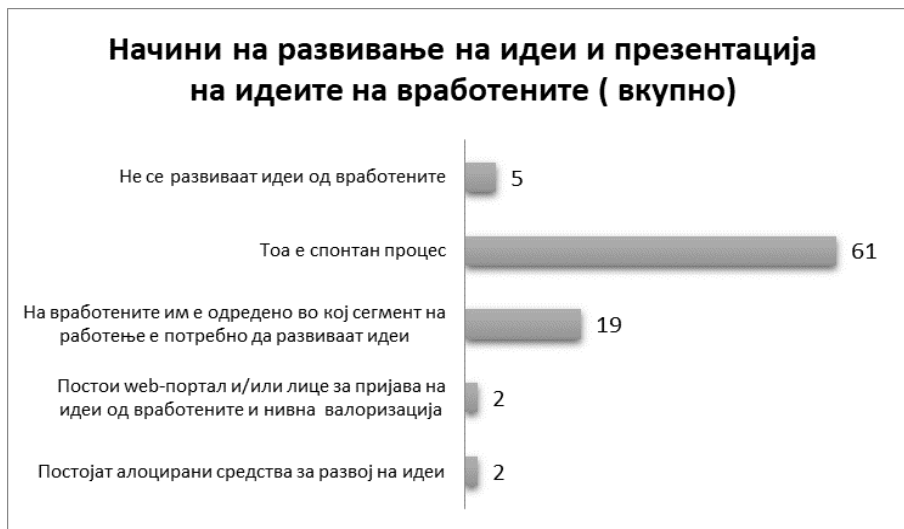


Прашање 7 - На кој начин во вашата компанија се развиваат идеи и се поттикнува презентацијата на идеите на вработените ? (Можни се повеќе одговори)

- Постојат алоцирани средства за развој на идеи
- Постои web-портал и/или лице за пријава на идеи од вработените и нивна валоризација
- На вработените им е одредено во кој сегмент на работење е потребно да развиваат идеи
- Тоа е спонтан процес
- Не се развиваат идеи од вработените

## МСП во сите региони

Слика 79. Начин на развивање на идеи во МСП вкупно во сите три региони



## Добиени одговори по регион

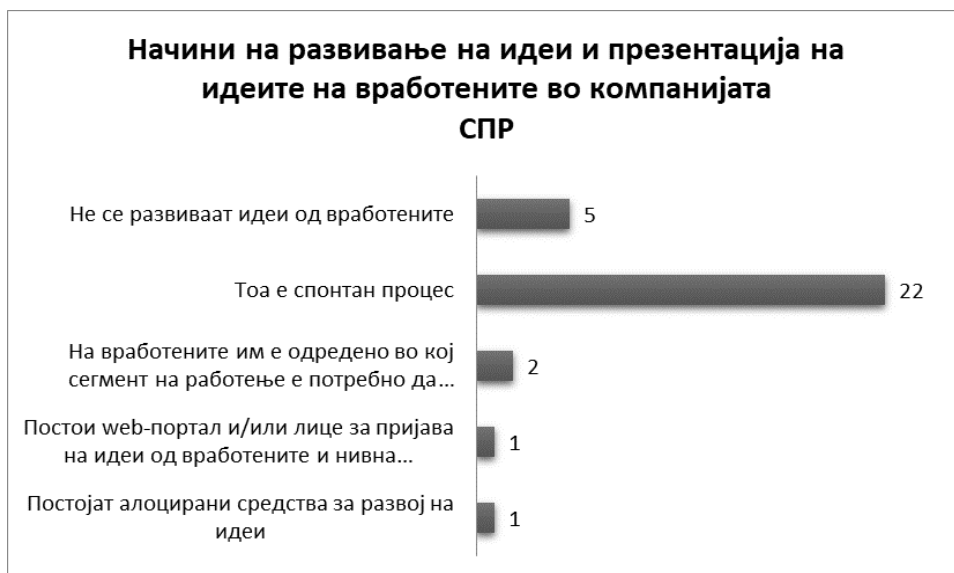
### Вардарски плански регион

Слика 80. Начин на развивање на идеи во МСП вкупно во Вардарски регион



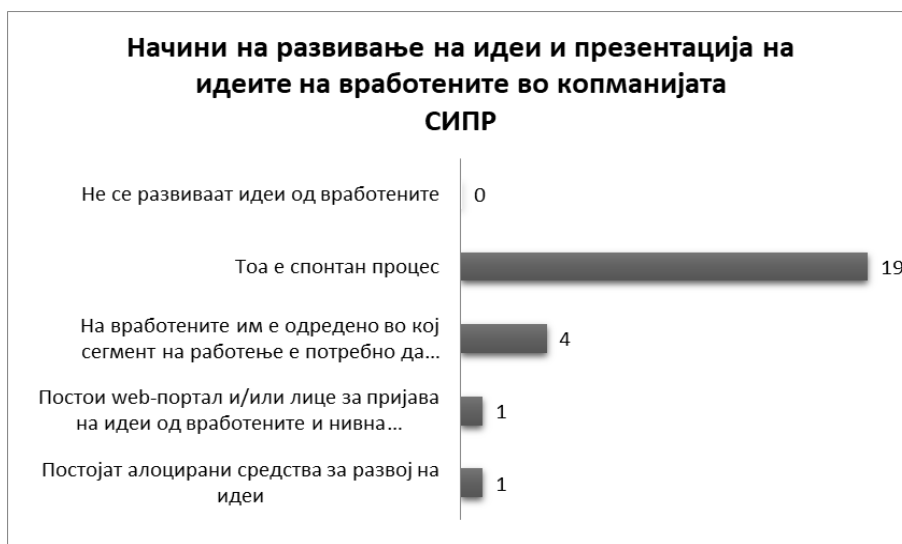
### Скопски плански регион

Слика 81. Начин на развивање на идеи во МСП вкупно во Скопски регион



### Североисточен плански регион

Слика 82. Начин на развивање на идеи во МСП вкупно во Североисточен регион



### Споредба помеѓу регионите

Слика 83. Начин на развивање на идеи во МСП – споредба помеѓу регионите



### Институции за поддршка на претпријатија

Слика 84. Начин на развивање на идеи во МСП – според Институциите за поддршка на МСПе

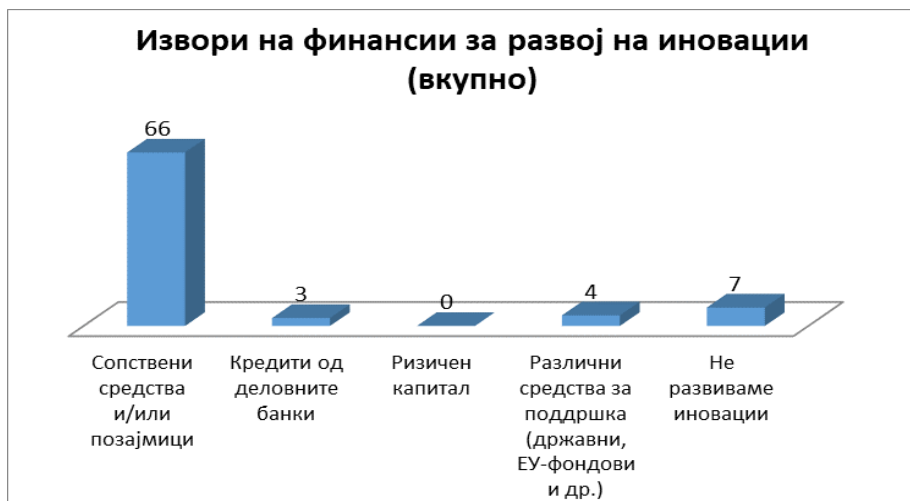


Прашање 8 - Кои извори на финансии користите за развој на иновации? (Можни се повеќе одговори)

- Сопствени средства и/или позајмици
- Кредити од деловните банки
- Ризичен капитал
- Различни средства за поддршка (државни, ЕУ-фондови и др.)
- Не развиваме иновации

### МСП во сите региони

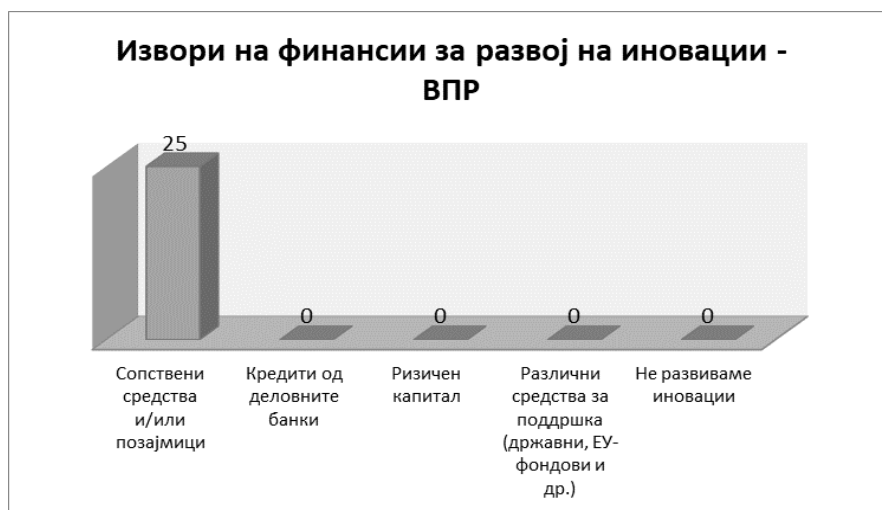
Слика 85. Извори на финансирање за развој на иновации вкупно во сите три региони



**Добиени одговори по регион**

**Вардарски плански регион**

Слика 86. Извори на финансирање за развој на иновации вкупно во Вардарски регион



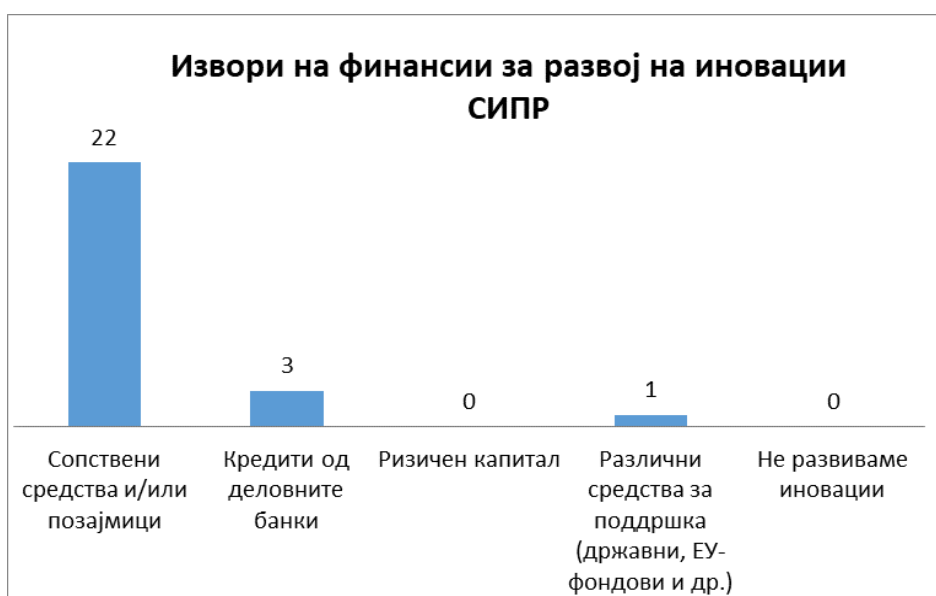
**Скопски плански регион**

Слика 87. Извори на финансирање за развој на иновации вкупно во Скопски регион



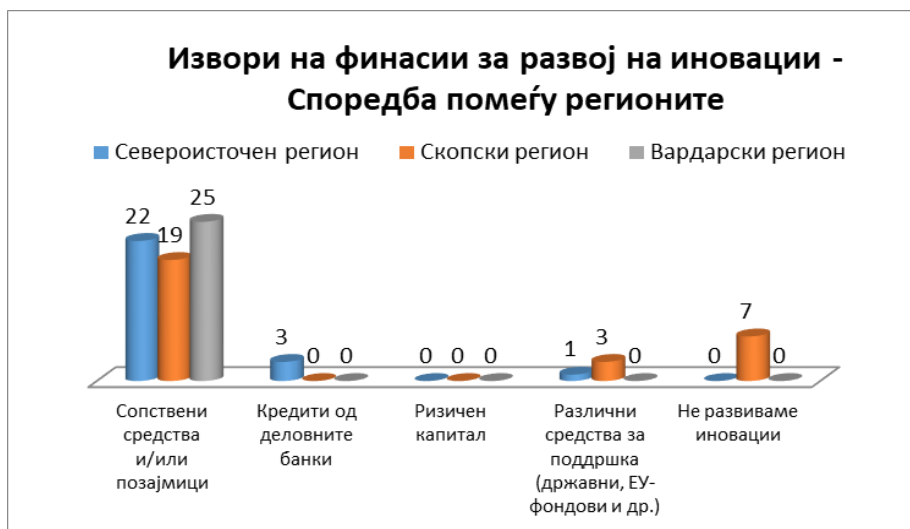
### Североисточен плански регион

Слика 88. Извори на финансирање за развој на иновации вкупно во Североисточен регион



### Споредба помеѓу регионите

Слика 89. Извори на финансирање за развој на иновации – споредба помеѓу регионите



#### Институции за поддршка на претпријатија

Слика 90. Извори на финансирање за развој на иновации – според Институциите за поддршка на МСП



Прашање 9 - Дали имате во пресметките алоцирани средства за иновации?

- Да, еднакво или повеќе од 5% од вкупните средства на компанијата
- Да, 3-5% од вкупните средства на компанијата
- Да, 1-3% од вкупните средства на компанијата
- Да, помалку од 1% од вкупните средства на компанијата
- Немаме пресметка за иновации



## МСП во сите региони

Слика 91. Висина на средства алоцирани за иновации вкупно во сите три региони



## Добиени одговори по регион

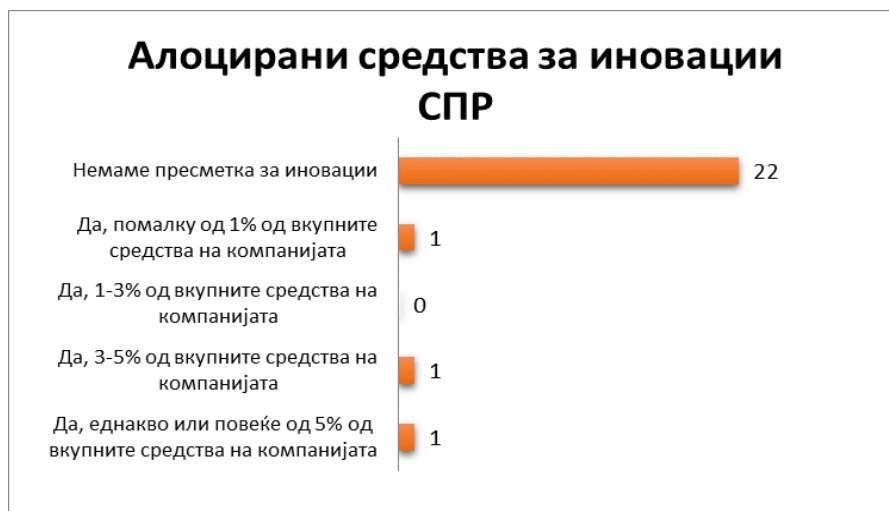
### Вардарски плански регион

Слика 92. Висина на средства алоцирани за иновации вкупно во Вардарски регион



### Скопски плански регион

Слика 93. Висина на средства алоцирани за иновации вкупно во Скопски регион



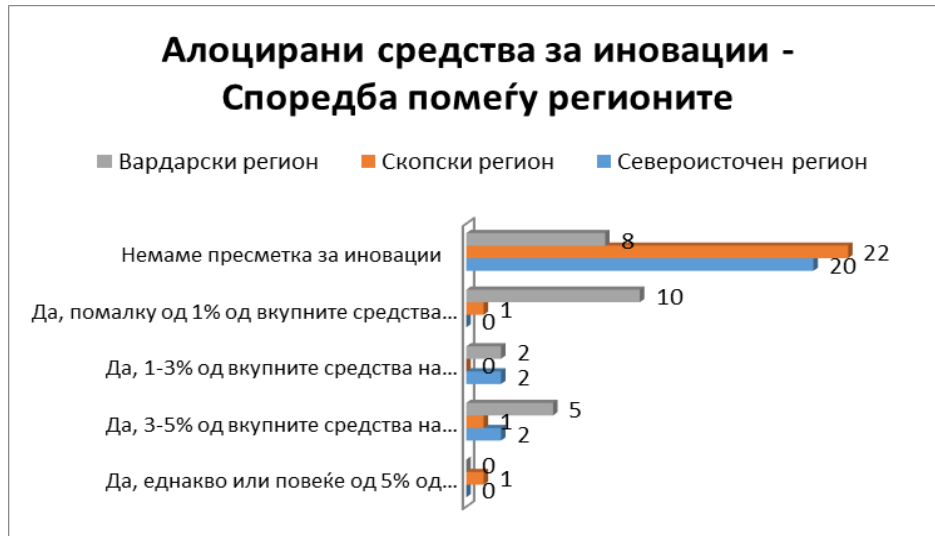
#### Североисточен плански регион

Слика 94. Висина на средства алоцирани за иновации вкупно во Североисточен регион



#### Споредба помеѓу регионите

Слика 95. Висина на средства алоцирани за иновации – споредба помеѓу регионите



Прашање 10 - Што сметате дека најмногу придонесо за комерцијализацијата на Вашите нови производи и/или услуги во последните три години?

- Вложувањата во И&Р
- Вложувањата во образование на вработените
- Подобрување на деловните процеси
- Подобрување на организацијата или начинот на работа
- Нова маркетиншка стратегија

#### МСП во сите региони

Слика 96. Комерцијализација на нови производи и услуги во МСП вкупно во сите три региони



## Добиени одговори по регион

### Вардарски плански регион

Слика 97. Комерцијализација на нови производи и услуги во МСП во Вардарски регион



### Скопски плански регион

Слика 98. Комерцијализација на нови производи и услуги во МСП во Скопски регион



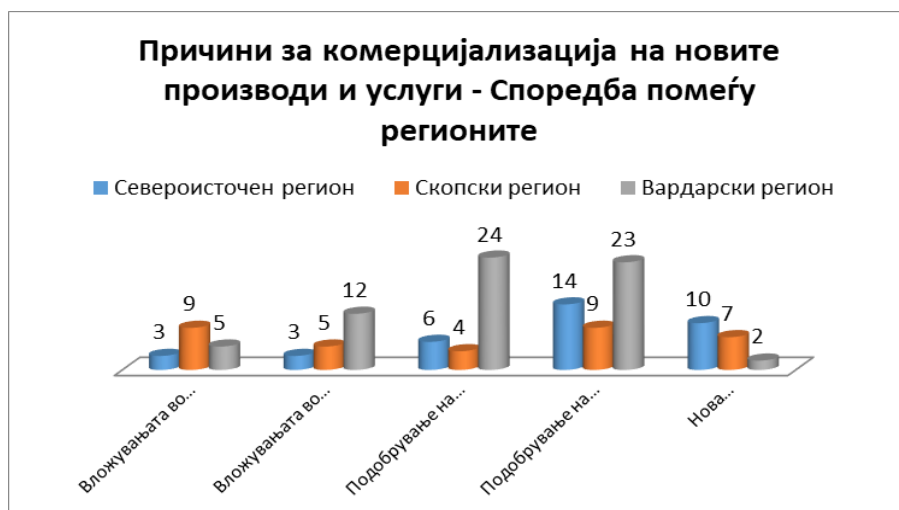
### Североисточен плански регион

Слика 99. Комерцијализација на нови производи и услуги во МСП во Североисточен регион



### Споредба помеѓу регионите

Слика 100. Комерцијализација на нови производи и услуги во МСП – споредба помеѓу регионите



Прашање 11 - Дали Вашата компанија има склучени договори за соработка со научно-истражувачки институции?

Да

Не

### МСП во сите региони

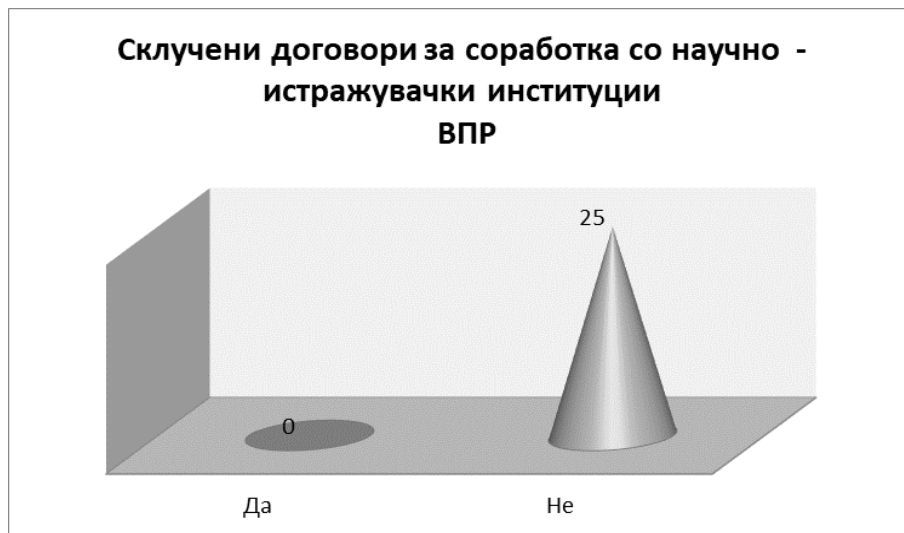
Слика 101. Соработка со научно-истражувачки институции вкупно во сите три региони



**Добиени одговори по регион**

**Вардарски плански регион**

Слика 102. Соработка со научно-истражувачки институции вкупно во Вардарски регион



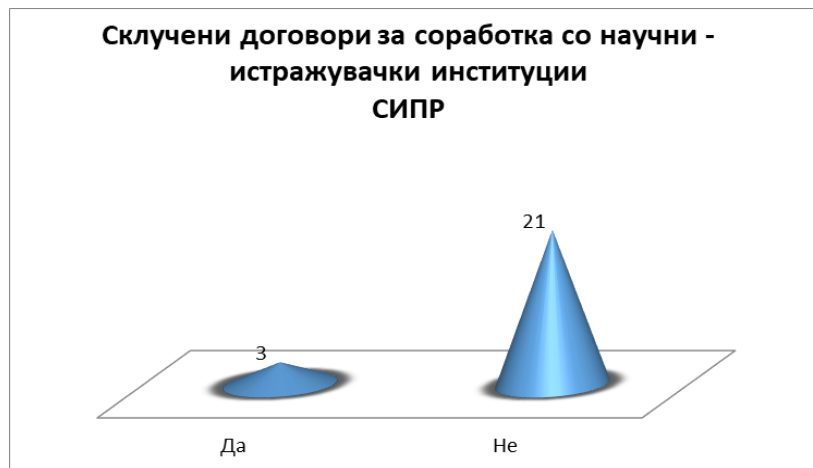
**Скопски плански регион**

Слика 103. Соработка со научно-истражувачки институции вкупно во Скопски регион



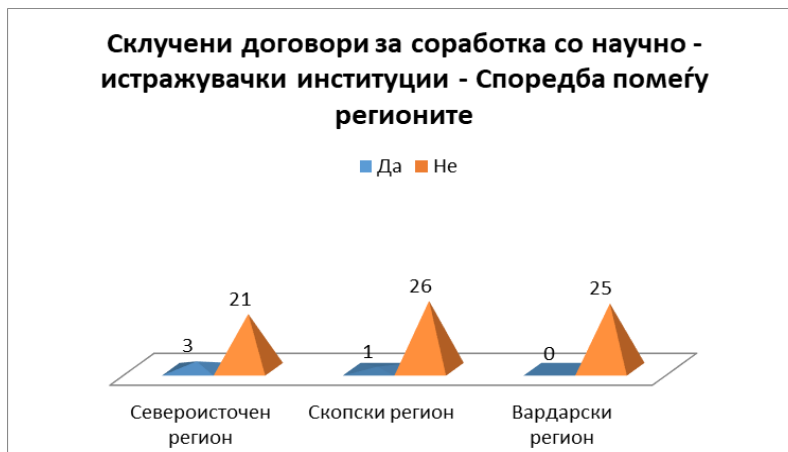
**Североисточен плански регион**

Слика 104. Соработка со научно-истражувачки институции вкупно во Североисточен регион



**Споредба помеѓу регионите**

Слика 105. Соработка со научно-истражувачки институции – споредба помеѓу регионите



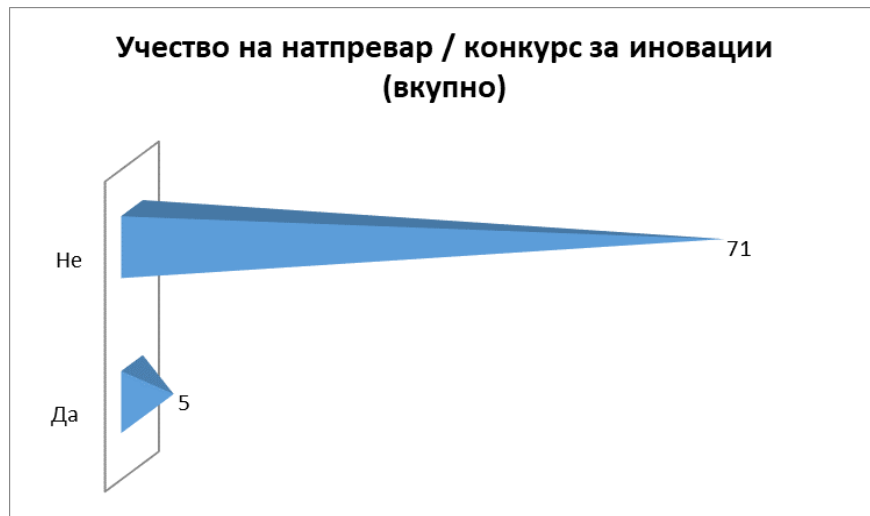
Прашање 12 - Дали сте учествувале на некој натпревар/конкурс за иновации?

Да

Не

### МСП во сите региони

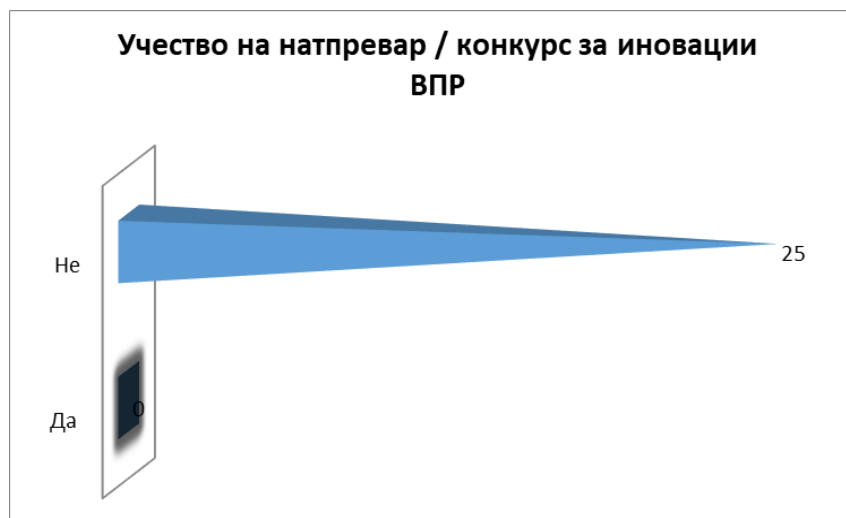
Слика 106. Учества на натпревари/конкурси за иновации вкупно во сите три региони



### Добиени одговори по регион

#### Вардарски плански регион

Слика 107. Учества на натпревари/конкурси за иновации во Вардарски регион





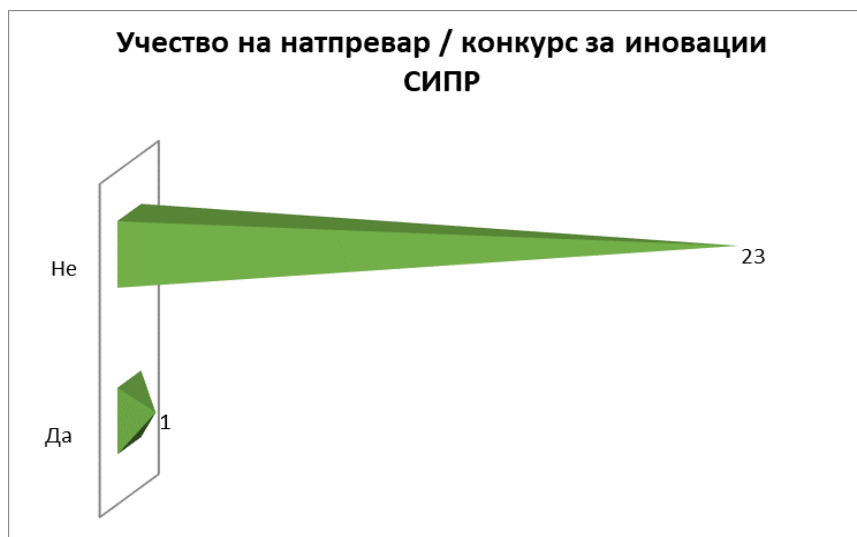
### Скопски плански регион

Слика 108. Учества на натпревари/конкурски за иновации во Скопски регион



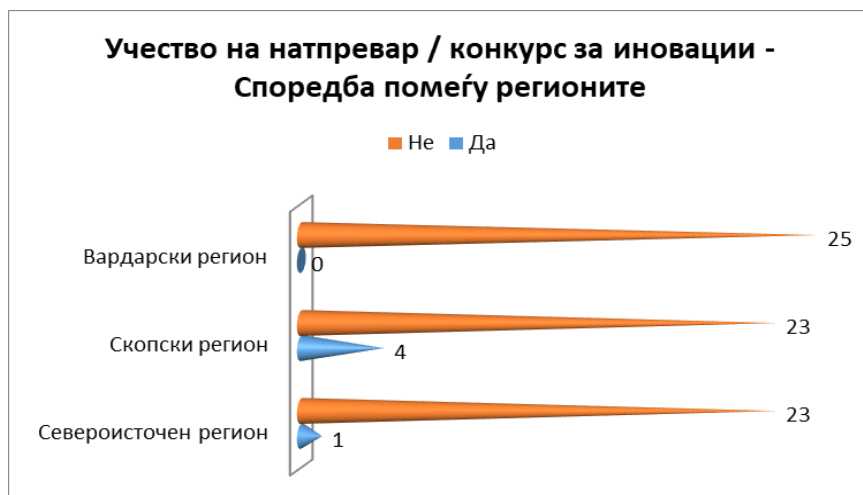
### Североисточен плански регион

Слика 109. Учества на натпревари/конкурски за иновации во Североисточен регион



### Споредба помеѓу регионите

Слика 110. Учества на натпревари/конкурски за иновации – споредба помеѓу регионите



Прашање 13 - Дали имате добиено награда за иновација?

Да

Не

### МСП во сите региони

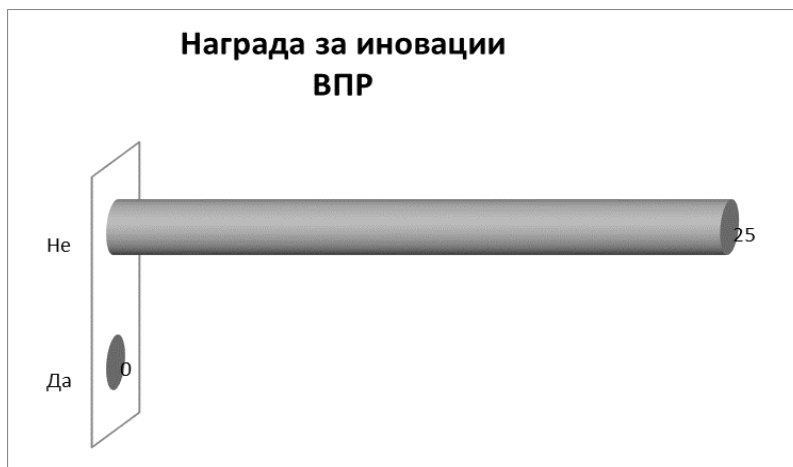
Слика 111. Награди за иновации во МСП вкупно во сите три региони



### Добиени одговори по регион

#### Вардарски плански регион

Слика 112. Награди за иновации во Вардарски регион



#### Скопски плански регион

Слика 113. Награди за иновации во Скопски регион



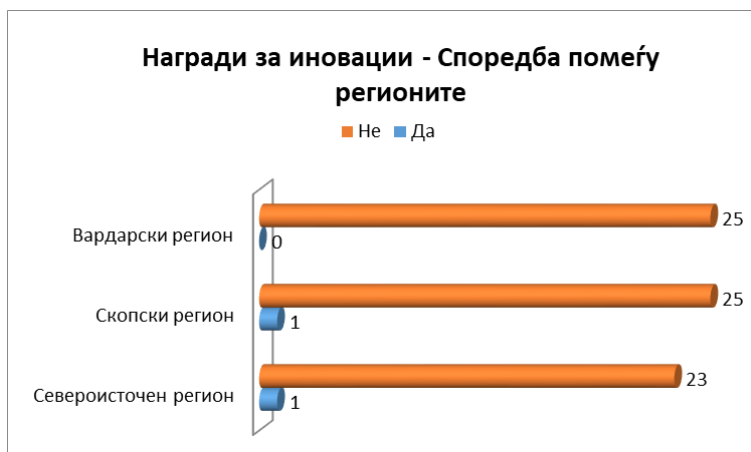
#### Североисточен плански регион

Слика 114. Награди за иновации во Североисточен регион



#### Споредба помеѓу регионите

Слика 115. Награди за иновации – споредба помеѓу регионите



Прашање 14 - Дали сте учествувале на саем за иновации?

Да

Не

#### МСП во сите региони

Слика 116. Учества на саеми за иновации вкупно во сите три региони



#### Добиени одговори по регион

##### Вардарски плански регион

Слика 117. Учества на саеми за иновации во Вардарски регион



**Скопски плански регион**

Слика 118. Учества на саеми за иновации во Скопски регион



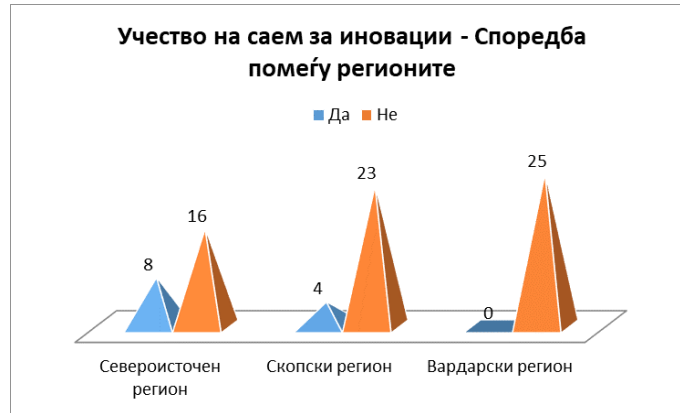
**Североисточен плански регион**

Слика 119. Учества на саеми за иновации во Североисточен регион



**Споредба помеѓу регионите**

Слика 120. Учества на саеми за иновации – споредба помеѓу регионите



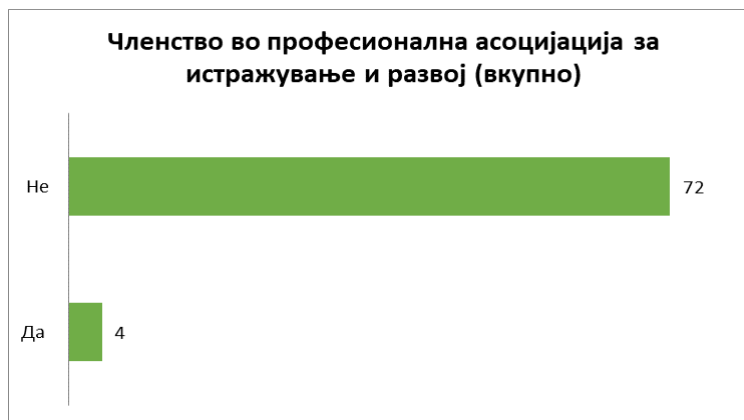
Прашање 15 - Дали членувате во некоја професионална асоцијација за истражување и развој?

Да

Не

### МСП во сите региони

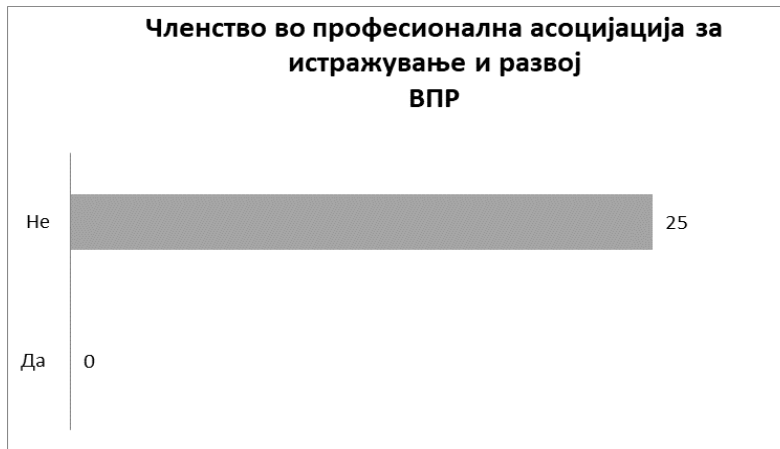
Слика 121. Членство во професионална асоцијација за ИиР вкупно во сите три региони



### Добиени одговори по регион

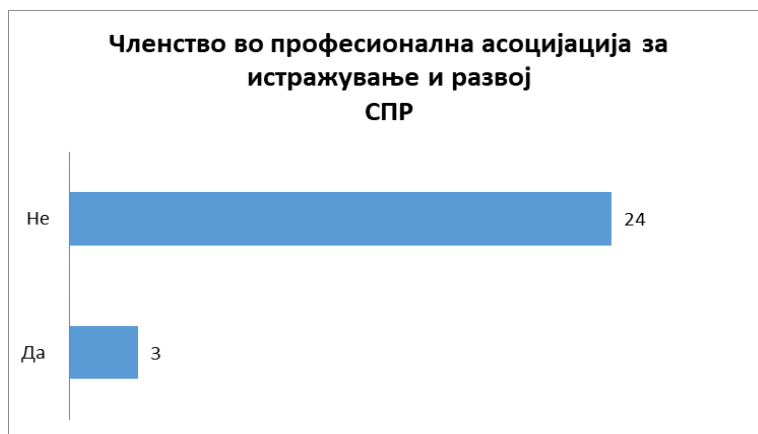
#### Вардарски плански регион

Слика 122. Членство во професионална асоцијација за ИиР во Вардарски регион



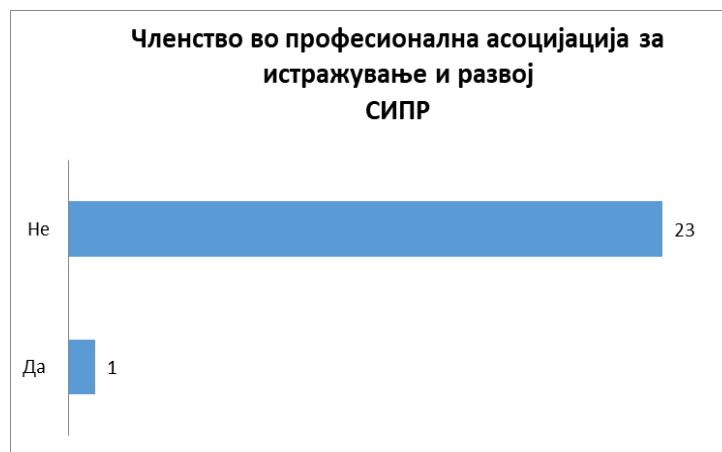
**Скопски плански регион**

Слика 123. Членство во професионална асоцијација за ИиР во Скопски регион



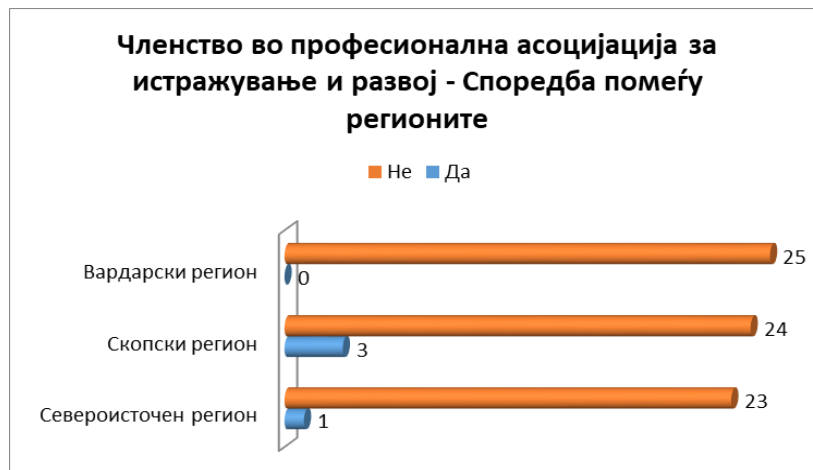
**Североисточен плански регион**

Слика 124. Членство во професионална асоцијација за ИиР во Североисточен регион



## Споредба помеѓу регионите

Слика 125. Членство во професионална асоцијација – споредба помеѓу регионите



Прашање 16 - Дали имате претплата на стручни/научни списанија?

Да

Не

## МСП во сите региони

Слика 126. Претплата на стручни списанија вкупно во сите три региони



## Добиени одговори по регион

### Вардарски плански регион

Слика 127. Претплата на стручни списанија во Вардарски региони





**Скопски плански регион**

Слика 128. Претплата на стручни списанија во Скопски региони



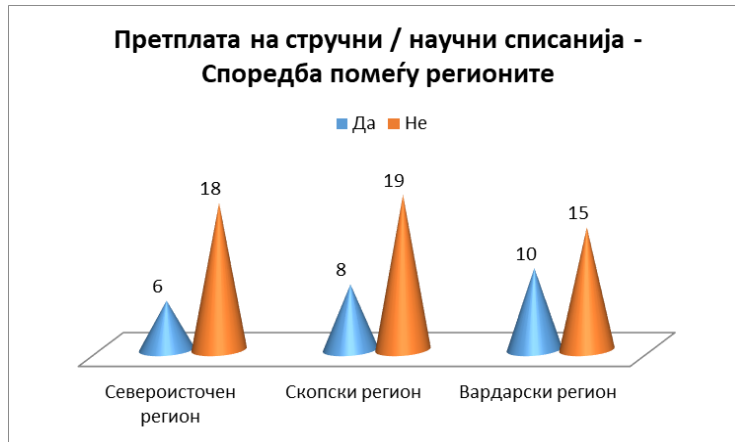
**Североисточен плански регион**

Слика 129. Претплата на стручни списанија во Североисточен региони



**Споредба помеѓу регионите**

Слика 130. Претплата на стручни списанија – споредба помеѓу регионите



### 4.3. ЕКОНОМСКИ ЕФЕКТИ

Резултатите од секое прашање се поединечно анализирани и прикажани графички подолу.

*Прашање 1 - Доколку сте вовеле некоја иновација во периодот 2016 -2018, кои се приближните финансиски ефекти на вашата компанија?*

*1.1. Зголемување на приходот:*

- До 5%
- Од 6% до 10%
- Од 11% до 25%
- Од 26% до 50%
- Од 51% до 100%

*1.2. Зголемување на профитот:*

- До 5%
- Од 6% до 10%
- Од 11% до 25%
- Од 26% до 50%
- Од 51% до 100%

#### **МСП во сите региони**

Слика 131. Зголемување на приход од иновации во МСП (2016-2018) вкупно во сите три региони



Слика 132. Зголемување на профит од иновации во МСП (2016-2018) вкупно во сите три региони



#### Добиени одговори по регион

##### Вардарски плански регион

Слика 133. Зголемување на приход од иновации во МСП (2016-2018) во Вардарски регион



Слика 134. Зголемување на профит од иновации во МСП (2016-2018) во Вардарски регион

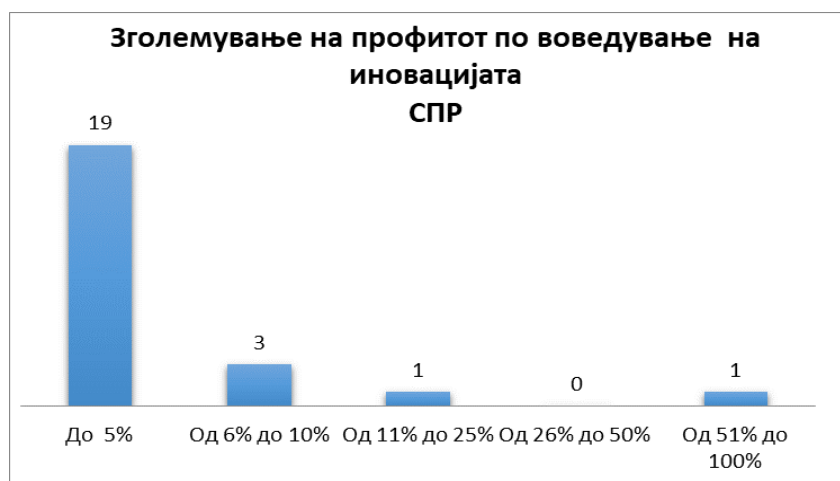


### Скопски плански регион

Слика 135. Зголемување на приход од иновации во МСП (2016-2018) во Скопски регион



Слика 136. Зголемување на профит од иновации во МСП (2016-2018) во Скопски регион



**Североисточен плански регион**

Слика 137. Зголемување на приход од иновации во МСП (2016-2018) во Североисточен регион

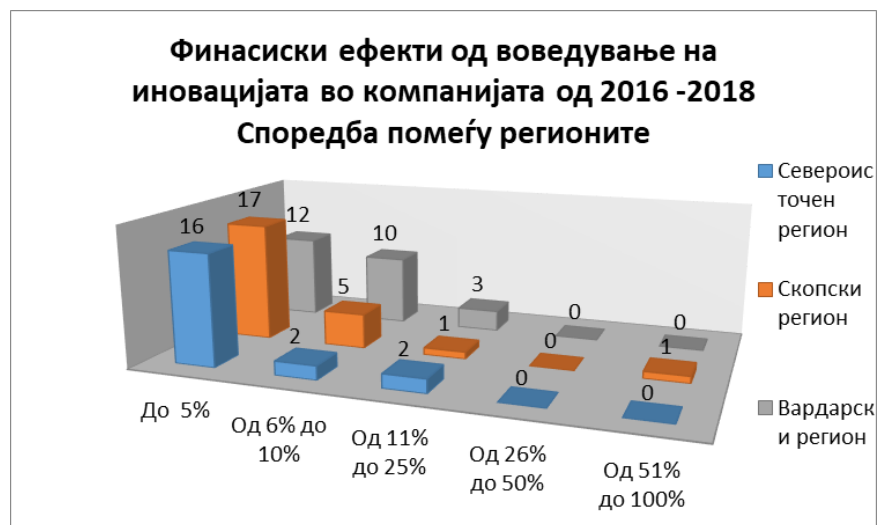


Слика 138. Зголемување на профит од иновации во МСП (2016-2018) во Североисточен регион

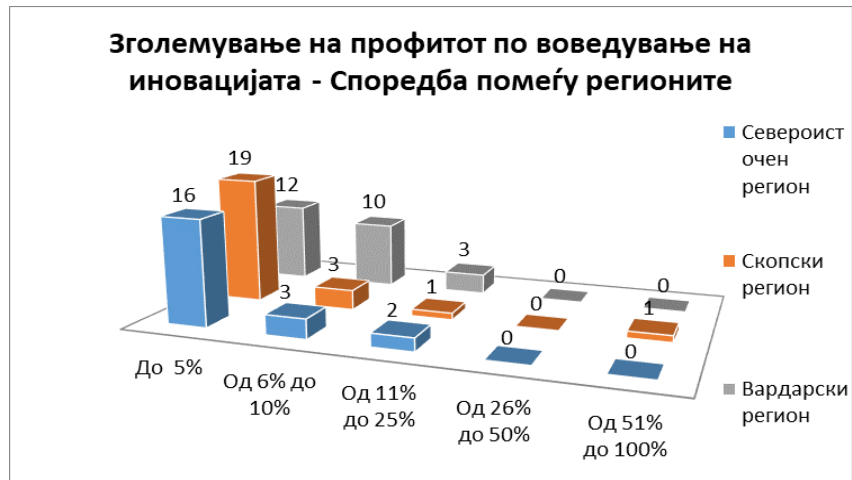


### Споредба помеѓу регионите

Слика 139. Зголемување на приход од иновации во МСП (2016-2018) – споредба помеѓу регионите



Слика 140. Зголемување на профит од иновации во МСП (2016-2018) – споредба помеѓу регионите



#### 4.4. ПРАВА ОД ИНДУСТРИСКА СОПСТВЕНОСТ

Резултатите од секое прашање се поединечно анализирани и прикажани графички подолу.

*Прашање 1 - Дали Вашата компанија има поднесени апликации за патент?*

Да

Не

*доколку одговорите потврдно, Ве молиме наведете го бројот на поднесени апликации во последните три години :*

2016 - \_\_\_\_\_

2017 - \_\_\_\_\_

2018 - \_\_\_\_\_

#### МСП во сите региони

Слика 141. Поднесени апликации за патент од страна на МСП вкупно во сите три региони



**Добиени одговори по регион**

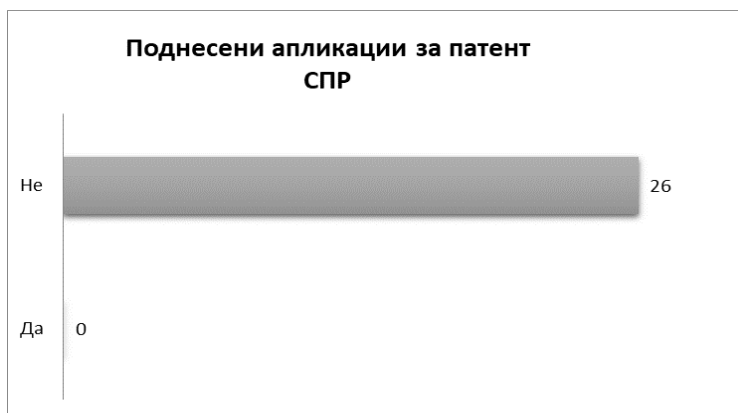
**Вардарски плански регион**

Слика 142. Поднесени апликации за патент од страна на МСП во Вардарски регион



**Скопски плански регион**

Слика 143. Поднесени апликации за патент од страна на МСП во Скопски регион



**Североисточен плански регион**

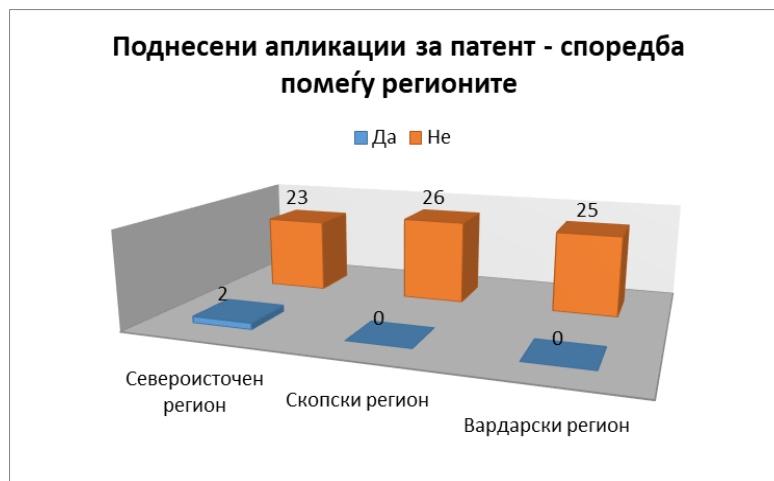
Слика 144. Поднесени апликации за патент од страна на МСП во Североисточен регион





### Споредба помеѓу регионите

Слика 145. Поднесени апликации за патент од страна на МСП – споредба помеѓу регионите



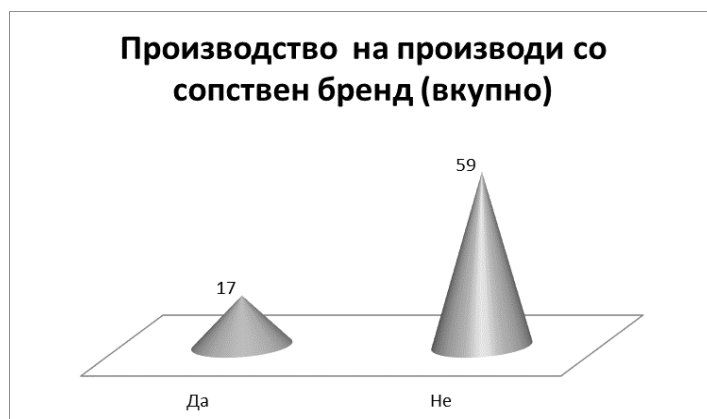
Прашање 2 - Дали Вашата компанија произведува производи со сопствен бренд?

Да

Не

### МСП во сите региони

Слика 146. Производи на МСП со сопствен бренд вкупно во сите три региони



**Добиени одговори по регион**

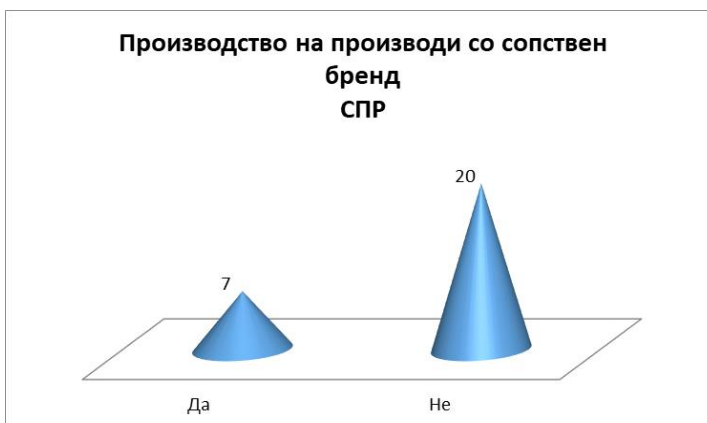
**Вардарски плански регион**

Слика 147. Производи на МСП со сопствен бренд во Вардарски регион



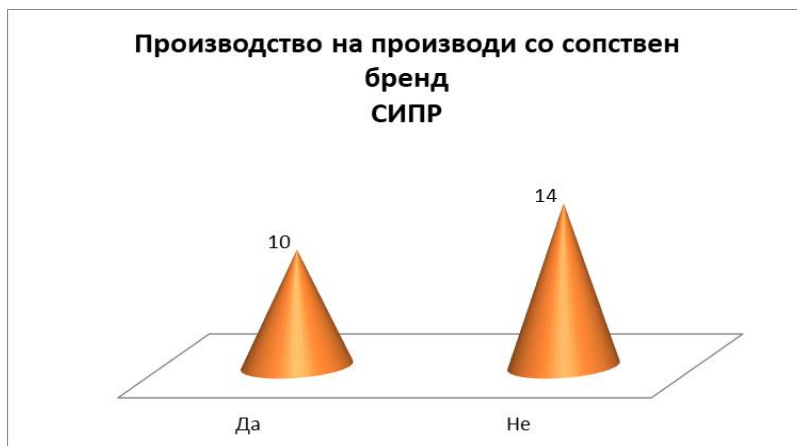
**Скопски плански регион**

Слика 148. Производи на МСП со сопствен бренд во Скопски регион



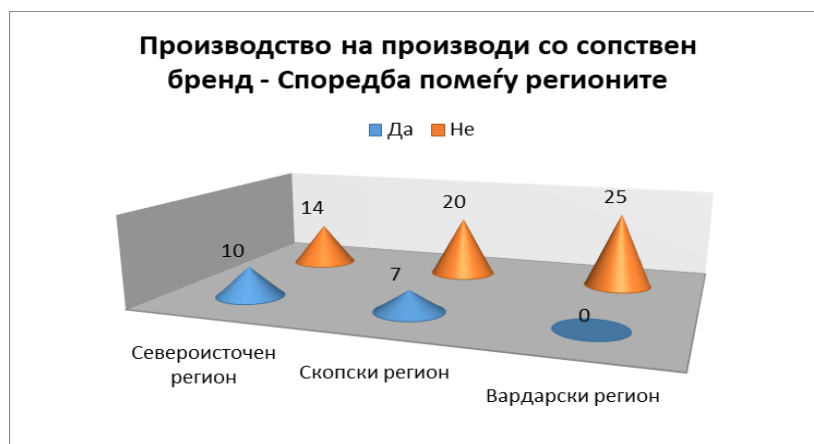
**Североисточен плански регион**

Слика 149. Производи на МСП со сопствен бренд во Североисточен регион



### Споредба помеѓу регионите

Слика 150. Производи на МСП со сопствен бренд – споредба помеѓу регионите



## 4.5 ИНСТИТУЦИОНАЛНА ПОДДРШКА

Резултатите од секое прашање се поединечно анализирани и прикажани графички подолу.

*Прашање 1 - Дали Вашата компанија користела некој вид на поддршка од Владата на Република Македонија и нејзините институции за иновативни активности (истражување и развој)?*

Да

Не

*доколку одговорите потврдно, Ве молиме наведете го износот на искористените средства во последните три години и името на програмата:*

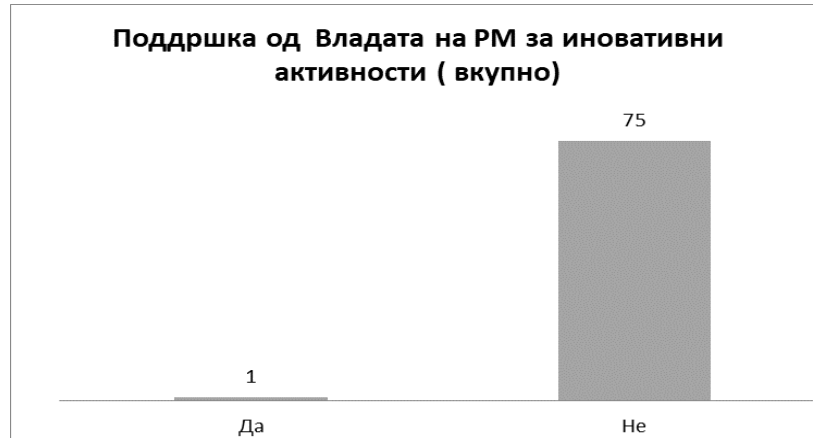
2016 - \_\_\_\_\_

2017 - \_\_\_\_\_

2018 - \_\_\_\_\_

### МСП во сите региони

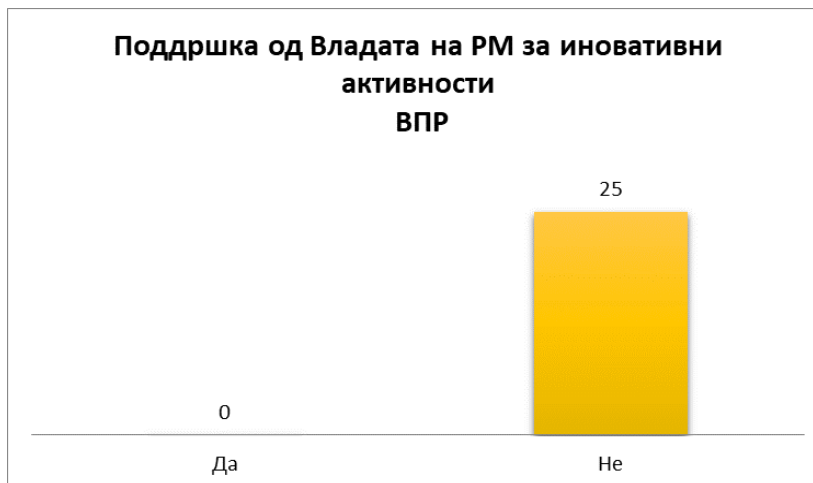
Слика 151. Користење на поддршка од Влада на РМ за иновативни активности вкупно во сите три региони



### Добиени одговори по регион

#### Вардарски плански регион

Слика 152. Користење на поддршка од Влада на РМ за иновативни активности во Вардарски регион



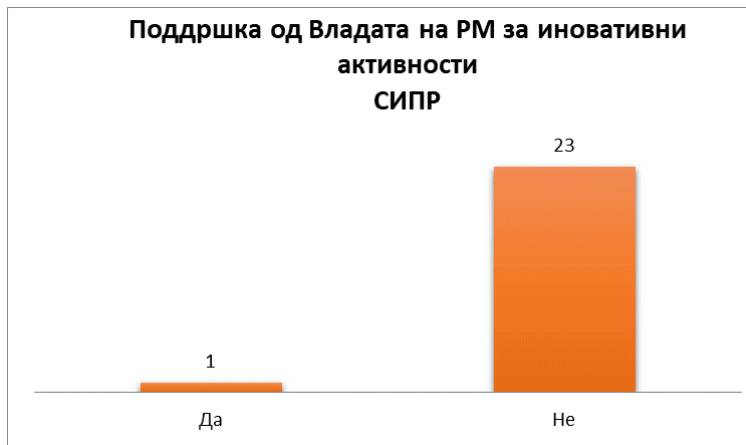
#### Скопски плански регион

Слика 153. Користење на поддршка од Влада на РМ за иновативни активности во Скопски регион



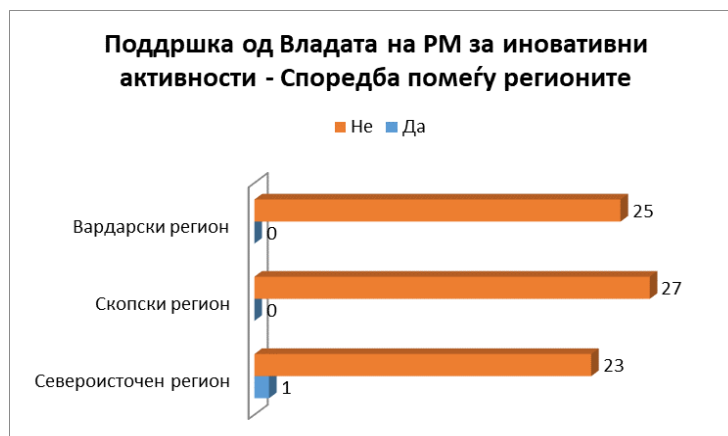
**Североисточен плански регион**

Слика 154. Користење на поддршка од Влада на РМ за иновативни активности во Североисточен регион



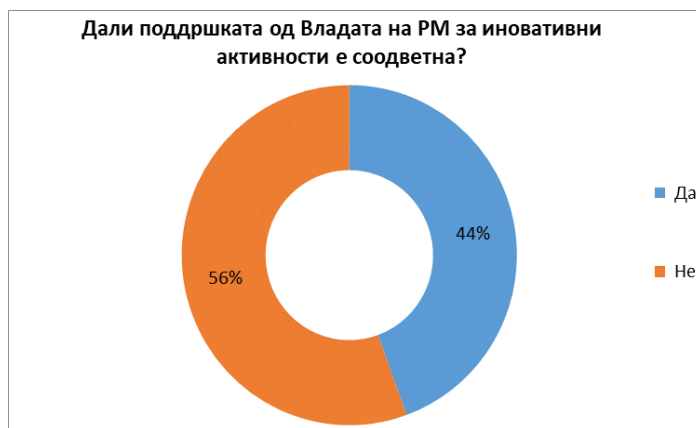
**Споредба помеѓу регионите**

Слика 155. Користење на поддршка од Влада на РМ за иновативни активности – споредба помеѓу регионите



## Институции за поддршка на претпријатија

Слика 156. Користење на поддршка од Влада на РМ за иновативни активности според Институциите за поддршка на МСП



Прашање 2 - Дали Вашата компанија користела некој вид на поддршка од донатори за иновативни активности (истражување и развој)?

- Да  
 Не

доколку одговорите потврдно, Ве молиме наведете го износот на искористените средства во последните три години:

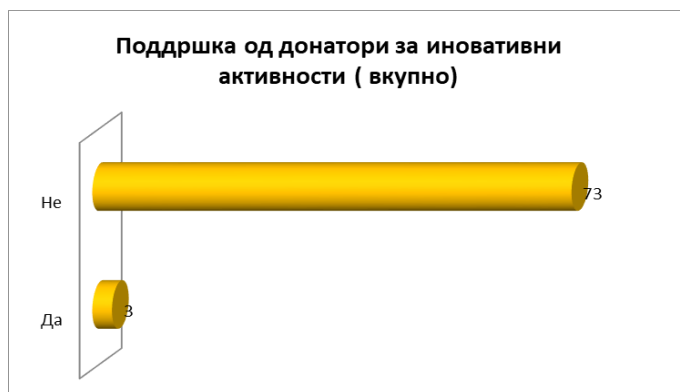
2016 - \_\_\_\_\_

2017 - \_\_\_\_\_

2018 - \_\_\_\_\_

## МСП во сите региони

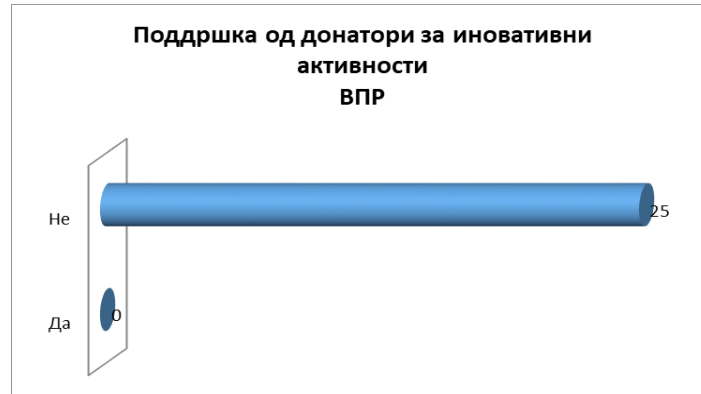
Слика 157. Користење на поддршка од донатори за иновативни активности вкупно во сите три региони



## Добиени одговори по регион

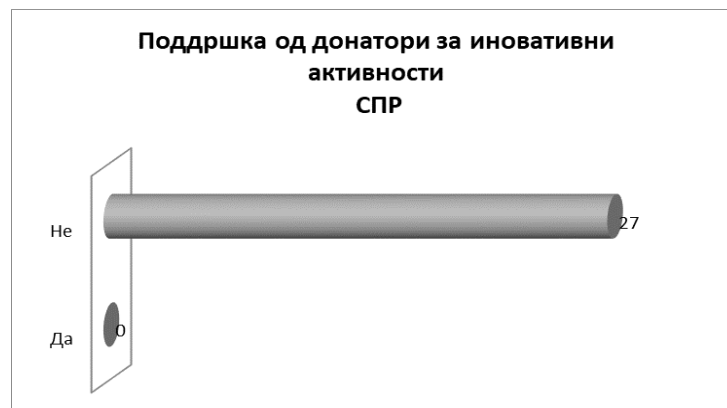
### Вардарски плански регион

Слика 158. Користење на поддршка од донатори за иновативни активности во Вардарски регион



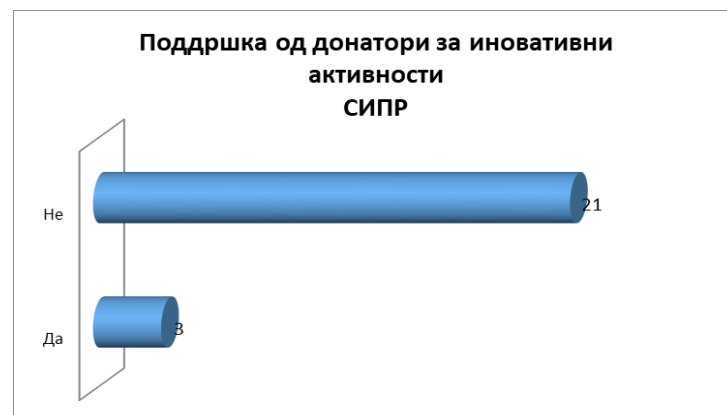
### Скопски плански регион

Слика 159. Користење на поддршка од донатори за иновативни активности во Скопски регион



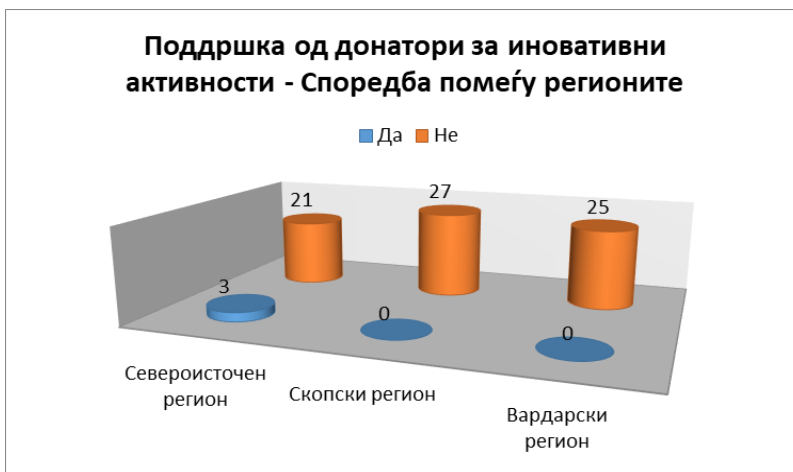
### Североисточен плански регион

Слика 160. Користење на поддршка од донатори за иновативни активности во Североисточен регион



### Споредба помеѓу регионите

Слика 161. Користење на поддршка од донатори за иновативни активности – споредба помеѓу регионите



Прашање 3 - Кои би биле потенцијалните придобивки што ги очекувате од воспоставување на Виртуелен Центар (Hub) за Иновации ?

- Подобра соработка со други фирми
- Подобра соработка со образовни и научно истражувачки институции
- Зголемен број на иновации
- Зајакнати вештини за воведување на иновации
- Создавање на култура погодна за иновации
- Друго (Ве молиме наведете)

### МСП во сите региони

Слика 162. Потенцијални придобивки од Виртуелен Центар (Hub) за Иновации вкупно во сите три региони

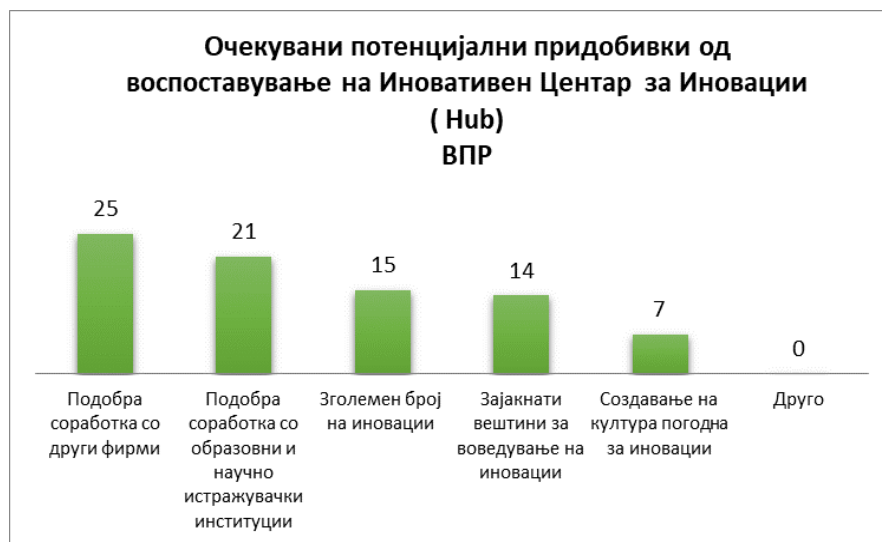




### Добиени одговори по регион

#### Вардарски плански регион

Слика 163. Потенцијални придобивки од Виртуелен Центар (Hub) за Иновации во Вардарски регион



#### Скопски плански регион

Слика 164. Потенцијални придобивки од Виртуелен Центар (Hub) за Иновации во Скопски регион



### Североисточен плански регион

Слика 165. Потенцијални придобивки од Виртуелен Центар (Hub) за Иновации во Североисточен регион



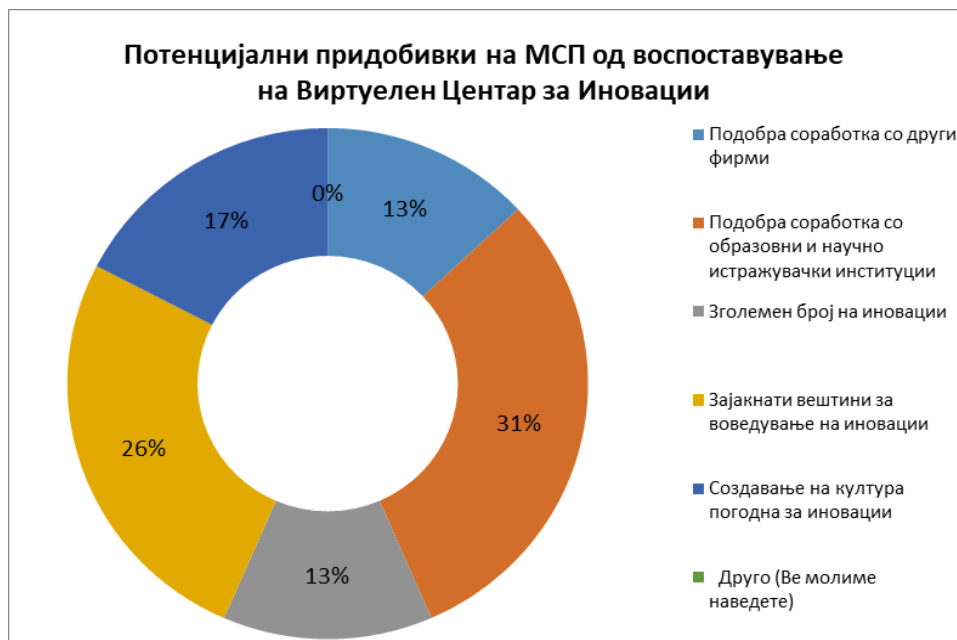
### Споредба помеѓу регионите

Слика 166. Потенцијални придобивки од Виртуелен Центар (Hub) за Иновации – споредба помеѓу регионите



### Институции за поддршка на претпријатија

Слика 167. Потенцијални придобивки од Виртуелен Центар (Hub) за Иновации според Институциите за поддршка на МСП



4. Дали имате одредени предлози за воведување одредени институционални активности и мерки кои можат да ја поттикнат иновативноста и да ги стимулираат компаниите да вложуваат во истражување, развој и иновации:

- Погolem број на саеми
- Стимулирање на комуникација помеѓу компаниите
- Олеснување на пристапот до Институциите за поддршка на иновации

## 5. НАОДИ

Врз основа на претходно анализираниите прашања, во овој дел се претставени наодите за секоја од категориите следејќи ја истата структура:

- Добиени одговори од МСП во сите три региони (вкупно)
- Добиени одговори по регион
- Споредба помеѓу регионите
- Институции за поддршка на МСП

### 5.1. ОПШТИ ПОДАТОЦИ

Во однос на Општите податоци за интервјуираните МСП идентификувани се следниве наоди:

#### МСП во сите региони

- Скоро три четвртини од МСП во сите три региони (71%) се регистрирани како Друштво со ограничена одговорност од едно лице (ДООЕЛ), 17% се Друштво со ограничена одговорност (ДОО), а најголем дел од останатите, кои означиле “Друго” се регистрирани како Трговци Поединци (ТП)
- Со исклучок на две МСП кои се во мешовита сопственост, останатите се основани со домашен капитал (97%)
- Повеќе од три четвртини од интервјуираните МСП во сите три региони (77%) имаат најмногу 10 вработени, што ги става во категоријата микро претпријатија, додека 21% се мали претпријатија со повеќе од 10, а помалку од 50 вработени. Останатите 2,5% се средни, со над 50 вработени.

#### Споредба помеѓу регионите

- Најголем дел од Друштвата со ограничена одговорност основани од едно лице (ДООЕЛ) се лоцирани во Скопскиот плански регион
- Помеѓу регионите не постои значителна разлика во однос на структурата на МСП кои се вклучени во оваа Анализа.

### 5.2. ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ

Во однос на човечки ресурси неопходни за воведување на иновации и поефектно искористување на иновативниот потенцијал идентификувани се следниве наоди:

## МСП во сите региони

- Во скоро две третини (65%) од опфатените МСП во сите три региони не постои лице одговорно за иновации. Само во 5% формално постои оддел за иновации.
- Најголем дел од МСП опфатени со оваа анализа (92%), не спровеле обуки за иновации во рамките на нивните претпријатија.
- Најчесто идеите кои придонесуваат за иновативност се вреднувани со пофалба од страна на менаџментот, зголемување на платата и различни видови на бонуси и побрзо напредување. Мал број од МСП одговориле дека идеите воопшто не се вреднуваат.
- Иновациите се во мал број случаи вклучени на било кој начин во договорите за работа. Во нив, тие воопшто не се спомнати кај 75% од МСП во сите три региони.
- Генерално кај МСП не постојат посебни механизми за стимулирање на процесот на создавање нови идеи кои придонесуваат за иновации. Три четвртини (75%) од нив изјавиле дека развивање на идеите и нивното презентирање е спонтан процес.
- Две третини од менаџерите посветуваат релативно внимание на стимулирање на иновациите. Скоро една петина (19%) посветуваат незначително внимание, а на помалку од 10% тоа им претставува едно од врвните приоритети.

## Споредба помеѓу регионите

- Во Скопскиот регион бројот на МСП во кои постои член на управата /менаџер/оддел за иновации формално или неформално, е поголем од колку во Вардарскиот и Североисточниот плански регион
- Не постои голема разлика помеѓу регионите во однос на организираните обуки за иновации.
- Во Вардарскиот регион, стимулацијата на идеите преку пофалба на менаџерите, е поголема во споредба со другите два региони. Сите МСП во кои идеите поврзани со иновации воопшто не се вреднуваат се наоѓаат во Скопскиот регион.
- Најголем дел од МСП кои одговориле дека менаџерите посветуваат незначително внимание на иновациите се лоцирани во Скопскиот регион.

## Институции за поддршка на МСП

- Според Институциите за поддршка на МСП исто така најчесто (70%) развивањето и презентирањето на идеи поврзани со иновации е спонтан процес.
- 90% од интервјуираните Институции за поддршка на МСП сметаат дека менаџерите посветуваат незначително внимание на иновации.

### 5.3. ИСТРАЖУВАЊЕ И РАЗВОЈ – ВЛОЖУВАЊА ВО РАЗВОЈ НА ИНОВАТИВНИОТ КАПАЦИТЕТ

Во однос на Истражување и развој, односно вложувања во развој на иновативниот капацитет идентификувани се следниве наоди:

#### МСП во сите региони

- Најголем дел од МСП во сите три региони немаат воведено ниту систем за управување со квалитет (93%), ниту пак вовеле било каков тип на сертифицирање (83%).
- 40% од МСП во сите три региони имаат воведено информациски систем за управување со технолошкиот процес. Три четвртини од нив тој информациски систем не го користат за истражување и развој.
- Најголем дел од претпријатијата (30%) одговориле дека изворите на идеи се интерни, односно се генерираат од самите вработени, или подеднакво интерни и екстерни каде што истите се создаваат и од страна на купувачите, добавувачите, пазарот, конкуренцијата, факултетите и сл. (29%).
- Во две третини од добиените одговори нагласено е дека создавањето на идеите е резултат на спонтан процес, односно не постои систематизиран начин на генерирање на идеи. Само 2,2 % од МСП одговориле дека алоцираат посебни средства за создавање на идеи. Кај исто толкав процент од нив постои електронски портал и посебно назначено лице за валоризација на создадените идеи.
- Две третини од МСП користат сопствени средства за финансирање на развој на иновации.
- Повеќе од две третини од МСП (67%) во сите три региони, воопшто немаат пресметки за иновации. 15% од нив лоцираат за иновации помалку од 1% од вкупните средства на компанијата, додека само 1% од интервјуираните МСП вложуваат повеќе од 5% за развој на иновации.
- МСП во сите три региони сметаат дека најголем придонес за комерцијализација на нивните нови производи или услуги, дале подобрување на организацијата и начинот на работа, како и подобрување на деловните процеси.
- Скоро сите интервјуирани МСП (95%) немаат склучено никакви договори со научно-истражувачки институции и немаат учествувало на натпревари или конкурс за иновации (93%)
- Само нешто повеќе од 2% (2,66%) од анкетираниите МСП во сите три региони имаат добиено некаква награда или имале успешен настап на конкурс за иновации.
- Секое шесто МСП (15,7%) од сите три региони, има учествувало на саем за иновации.
- Само 5%, односно едно од дваесет МСП, членува во професионална асоцијација поврзана со истражување и развој.

- Скоро една третина (31,5%) од сите интервјуирани МСП се имаат претплатено на некое стручно списание

### Споредба помеѓу регионите

- Во однос на воведување на систем за управување со квалитет и сертификарање, постои маргинална разлика помеѓу регионите, која не е индикатор на било каква специфичност, која бара натамошна анализа.
- Што се однесува до воведување на различни видови на сертификарање, во Скопскиот плански регион ниедно од интервјуираните МСП, нема воведено било какво сертификарање, за разлика од Вардарскиот и Североисточниот каде што по една четвртина од претпријатијата ја искористиле таквата можност.
- Единствено во Вардарскиот регион бројот на МСП кои имаат воведено информациски систем за управување со технолошкиот процес е поголем од оние кои немаат.
- Во Вардарскиот регион бројот на МСП каде изворите на идеи се интерни е три пати поголем од Скопскиот и Североисточниот регион, додека во Скопскиот најголем дел од идеите се создаваат или подеднакво интерно и екстерно, или пак само екстерно.
- Најмногу средства за иновации вложуваат МСП од Вардарскиот регион.
- Бројот на МСП кои учествувале на натпревар или конкурс за иновации е најголем во Скопскиот регион (17%), а најмал во Вардарскиот, каде ниту една од нив не земала учество.
- Една третина од МСП Североисточниот регион учествувале на саем за иновации за разлика од Вардарскиот каде тој процент е еднаков на нула.

### Институции за поддршка на МСП

- Скоро половина од Институциите за поддршка на МСП (46%) сметаат дека идеите во рамки на претпријатијата главно се генерираат интерно од страна на вработените.
- 60% од Институциите за поддршка на МСП сметаат дека создавањето на идеите во рамки на претпријатијата е резултат на спонтан процес.
- За разлика од компаниите кои изјавуваат дека главно се потпираат на сопствени средства, според Институциите за поддршка на МСП, подеднакво важни се и различните фондови од државни институции и меѓународни донаторски организации.

## 5.4. ЕКОНОМСКИ ЕФЕКТИ

Во однос на Економските ефекти од иновации идентификувани се следниве наоди:

### МСП во сите региони

- Најголем дел од МСП во сите три региони (65%) имаат остварено зголемување на приходот од иновации во периодот 2016-2018, во висина од помалку од 5%. Една четвртина оствариле зголемување на приходот помеѓу 6-10%.
- Во однос на остварениот профит процентите се слични. Две третини од МСП (67%) оствариле профит во периодот 2016-2018 помалку од 5%, додека нешто помалку од една четвртина (22,8%) оствариле профит помеѓу 6-10% како резултат на иновации.

### Споредба помеѓу регионите

- Како резултат на воведување на иновации, најголем приход оствариле МСП од Вардарскиот регион (40% од нив оствариле помеѓу 6-10% зголемување на приходот, а 12% од нив пријавиле зголемување во висина од 11-25%). Иста е состојбата и во однос на профитот остварен од иновации.

### Одговори од страна на Институциите за поддршка на МСП

- Скоро половина од Институциите за поддршка на МСП (46%) сметаат дека идеите главно се генерираат инетерно од страна на вработените .

## 5.5. ПРАВА ОД ИНДУСТРИСКА СОПСТВЕНОСТ

Во однос на Правата од индустриска сопственост идентификувани се следниве наоди:

### МСП во сите региони

- Само 2,6% од сите МСП во сите три региони имаат поднесени апликации за патент.
- Повеќе од една петина (22%) од анкетираниите МСП во сите три региони произведуваат производи со сопствен бренд.

### Споредба помеѓу регионите

- Единствените две претпријатија кои имаат поднесено апликации за патент се од Североисточниот плански регион.



- Најголем дел од МСП кои имаат производи од сопствен бренд се лоцирани во Североисточниот плански регион (42%). Во Скопскиот регион една третина од испитаниците произведува со сопствен бренд, додека во Вардарскиот регион нема ниту едно такво претпријатие.

## 5.6 ИНСТИТУЦИОНАЛНА ПОДДРШКА

Во однос на Институционална поддршка за иновации во Анализата идентификувани се следниве наоди:

### МСП во сите региони

- Само една од сите интервјуирани МСП во сите три региони изјавила дека користела поддршка од страна на Владата на РМ за иновативни активности
- Бројот на оние што користеле поддршка од страна на донаторски програми, е незначително поголем и изнесува 3, односно 4% од вкупниот број на МСП кои учествувале во оваа Анализа.
- Најголемата придобивка што МСП од сите три региони ја очекуваат од воспоставување на Виртуелен Центар (Hub) за Иновации е соработката со други претпријатија (33% од одговорите), следена од подобра соработка со научно-истражувачки институции (19%) и зајакнати вештини за воведување на иновации (18%)

### Споредба помеѓу регионите

- Единственото претпријатие кои користело поддршка од Владата на РМ за иновативни активности, како и сите три кои биле поддржани од донатори, се идентификувани во Североисточниот плански регион.
- Во однос на соработката со други претпријатија, нема значителни разлики помеѓу регионите, но потребата од поголема соработка со научно-истражувачки институции особено е изразена во Вардарскиот регион (22,8%). МСП од Североисточниот регион сметаат дека им е неопходно зајакнување на вештините за воведување на иновации.

### Одговори од страна на Институциите за поддршка на МСП

- 56% од интервјуираните Институции за поддршка на МСП сметаат дека поддршката на Владата на РМ за стимулирање на иновативни активности не е соодветна.
- Според Институциите за поддршка на МСП, Виртуелниот Центар (Hub) за Иновации треба да се фокусира на зголемување на соработката со научно-истражувачките институции (31% од одговорите) и на зајакнување на вештините за воведување на иновации (26%).

## 6. ЗАКЛУЧОЦИ И ПРЕПОРАКИ

### Заклучоци:

- Врз основа на фактот дека само 2,6% од сите МСП во сите три региони имаат поднесени апликации за патент, нискиот процент на воведени сертификати, ниското ниво на учества на саеми и конкурси за иновации, како и недоволна застапеност на сопствени брендираны производи, може да се заклучи дека иновативниот капацитет на интервјуираните МСП е многу низок.
- На иновациите не им се посветува доволно внимание во МСП, што е евидентно од фактот дека повеќе од две третини од МСП (67%) во сите три региони, воопшто немаат пресметки за иновации. 15% од нив лоцираат за иновации помалку од 1% од вкупните средства на компанијата, додека само 1% од интервјуираните МСП вложуваат повеќе од 5% за развој на иновации. Исто така не постои систематизиран начин на генерирање на идеи. Само 2,2% од МСП одговориле дека алоцираат посебни средства за создавање на идеи.
- Недоволната посветеност кон стимулирање на иновативниот капацитет резултира и со недоволно организирање на обуки за иновации во рамките на МСП.
- Најголем дел од МСП опфатени со оваа анализа (92%), не спровеле обуки за иновации во рамките на нивните претпријатија
- Постои релативна ниско ниво на приход и профит како резултат на иновативни активности (помалку од 5%), највероватно како последица на ниското ниво на вложување во иновации и нискиот иновативен капацитет.
- Иако постојат незначителни разлики помеѓу интервјуираните МСП во трите региони, сепак генерално нема некои поголеми разлики во нивниот иновативен капацитет.
- Мислењата на Институциите за поддршка на МСП во голема мера се совпаѓаат со оние на МСП.
- Во целина постои слаба искористеност на помошта која им е достапна на МСП и од владините институции и од меѓународните донаторски организации, не толку поради несоодветната помош, туку поради недостаток на неопходни вештини.
- Постои многу ниско ниво на соработка со научно-истражувачките институции. (само 5% имаат склучено никакви договори со научно-истражувачки институции).

### Препораки:

1. Иако по одредени прашања постојат разлики помеѓу интервјуираните МСП во трите региони, сепак регионалните специфичности не се толку значителни за да се даваат различни услуги во секој од регионите.

2. Покрај давањето на редовни услуги кои ќе се развијат врз основа на најдобрите практики од други слични институции, како и анализите направени во рамките на овој проект (Анализа на бариерите на МСП, Анализа на иновативниот капацитет), Виртуелниот Центар (Hub) за Иновации треба да посвети посебно внимание на подобрување на соработката помеѓу малите и средните претпријатија.
3. Заради зголемување на иновативниот капацитет од особено значење е зајакнување на соработката помеѓу МСП и научно-истражувачките институции и стимулирање иницирање на заеднички проекти.
4. Неопходно е зголемување на свесноста на менаџерите за важноста на иновациите, мотивирање на вработените и создавање на соодветна атмосфера за иновации.
5. Иако најголем дел од идеите главно се генерираат интерно од страна на вработените, потребна е поголема стимулација од страна на менаџерите на МСП.

## 7. АНЕКС

### Анекс 1 – Прашалник дистрибуиран до МСП

**ПРАШАЛНИК ЗА ИДЕНТИФИКУВАЊЕ НА БАРИЕРИТЕ И АНАЛИЗА НА ИНОВАТИВНИОТ  
КАПАЦИТЕТ НА КОМПАНИИТЕ**

КОНТАКТ ИНФОРМАЦИИ	
Назив на институцијата:	
Адреса:	
Број на телефон	
e-mail	
web страна	
Лице од институцијата кое го пополнува прашалникот:	
Позиција/функција во компанијата:	
Датум :	
ОПШТИ ИНФОРМАЦИИ	
Број на вработени:	

## **А) Идентификување на бариери за иновации**

1. Наведете кои бариери сметате дека го попречуваат процесот на иновации во МСП

- Внатрешни (во рамките на МСП)
- Надворешни (надвор од МСП)
- Лични карактеристики

2. Наведете пет најважни бариери кои го попречуваат процесот на иновации во МСП

- Фокусирање на краткорочни резултати, наместо на долгорочни придобивки
- Недостаток на ресурси
- Несоодветно лидерство
- Организациска култура на избегнување на ризик
- Непостоење на систем за поттикнување на иновации
- Несоодветни човечки ресурси (недостаток на знаење и вештини)

- Недостаток на ефектна комуникација помеѓу вработените
- Недоволна интеракција со клиентите и пазарот
- Преголема специјализација
- Недостаток на креативност и нови идеи
- Страв и отпор кон промени
- Недостаток на стратешко планирање и немање на визија

3. Дали развојот на иновативноста е попречуван од одредени законски бариери (регулатива)?

- Да
- Не

Доколку одговорите потврдно, Ве молиме наведете кои се тие:

---

---

4. Дали сметате дека доколку постојат одредени ослободувања од данокот на добивка за износи наменети за развој и инвестиции, МСП би ги зголемиле вложувањата и инвестициите во поттикнување на иновативноста:

- Да
- Не

доколку одговорите потврдно, Ве молиме наведете предлог мерка:

---

---

## Б) Анализа на иновативниот капацитет (GAP analysis)

### Човечки ресурси

1. На кој начин сметате дека во МСП се развиваат идеи и се поттикнува презентацијата на идеите на вработените ? (Можни се повеќе одговори)

- Постојат алоцирани средства за развој на идеи
- Постои web-портал и/или лице за пријава на идеи од вработените и нивна валоризација

- На вработените им е одредено во кој сегмент на работење е потребно да развиваат идеи
- Тоа е спонтан процес

2. Според вас колкаво внимание посветуваат менаџерите на МСП во стимулирањето и активирањето на проекти поврзани со истражување, развој и иновации:

- Не значително
- Релативно
- Големо
- Тоа им е еден од врвните приоритети

### **Истражување и развој – Вложувања во развој на иновативниот капацитет**

1. Според вас дали изворите на идеи во МСП во Македонија се примарно интерни или екстерни? (Интерните идеи се однесуваат на идеи од вработените. Екстерни идеи се однесуваат на купувачите, добавувачите, пазарот, конкуренцијата, факултетите и сл.)

- Интерни
- Повеќе интерни отколку екстерни
- Подеднакво интерни и екстерни
- Екстерни
- Не ми е познато

2. На кој начин во МСП се развиваат идеи и се поттикнува презентацијата на идеите на вработените ? (Можни се повеќе одговори)

- Постојат алоцирани средства за развој на идеи
- Постои web-портал и/или лице за пријава на идеи од вработените и нивна валоризација
- На вработените им е одредено во кој сегмент на работење е потребно да развиваат идеи
- Тоа е спонтан процес
- Не се развиваат идеи од вработените

3. Кои извори на финансии за развој на иновации, најчесто се користени од страна на МСП?  
(Можни се повеќе одговори)

- Сопствени средства и/или позајмици
- Кредити од деловните банки
- Ризичен капитал
- Различни средства за поддршка (државни, ЕУ-фондови и др.)
- Не развиваат иновации

### Институционална поддршка

1. Дали поддршка од Владата на Република Македонија и нејзините институции за иновативни активности (истражување и развој) е соодветна?

- Да
- Не

2. Кои би биле потенцијалните придобивки на МСП од воспоставување на Виртуелен Центар (Hub) за Иновации ?

- Подобра соработка со други фирми
- Подобра соработка со образовни и научно истражувачки институции
- Зголемен број на иновации
- Зајакнати вештини за воведување на иновации
- Создавање на култура погодна за иновации
- Друго (Ве молиме наведете)

---

---

4. Дали имате одредени предлози за воведување одредени институционални активности и мерки кои можат да ја поттикнат иновативноста и да ги стимулираат компаниите да вложуваат во истражување, развој и иновации:

-----  
-----  
-----

**Искрено го цениме Вашето време и напор!**

**Ви Благодариме на соработката!**

Анекс 2 – Прашалник дистрибуиран до Институциите за поддршка на МСП

**ПРАШАЛНИК ЗА ИДЕНТИФИКУВАЊЕ НА БАРИЕРИТЕ И АНАЛИЗА НА ИНОВАТИВНИОТ  
КАПАЦИТЕТ НА КОМПАНИИТЕ**

КОНТАКТ ИНФОРМАЦИИ	
Назив на институцијата:	
Адреса:	
Број на телефон	
e-mail	
web страна	
Лице од институцијата кое го пополнува прашалникот:	
Позиција/функција во компанијата:	
Датум :	
ОПШТИ ИНФОРМАЦИИ	
Број на вработени:	

**А) Идентификување на бариери за иновации**

1. Наведете кои бариери сметате дека го попречуваат процесот на иновации во МСП

- Внатрешни (во рамките на МСП)
- Надворешни (надвор од МСП)
- Лични карактеристики



2. Наведете пет најважни бариери кои го попречуваат процесот на иновации во МСП

- Фокусирање на краткорочни резултати, наместо на долгорочни придобивки
- Недостаток на ресурси
- Несоодветно лидерство
- Организациска култура на избегнување на ризик
- Непостоење на систем за поттикнување на иновации
- Несоодветни човечки ресурси (недостаток на знаење и вештини)
- Недостаток на ефектна комуникација помеѓу вработените
- Недоволна интеракција со клиентите и пазарот
- Преголема специјализација
- Недостаток на креативност и нови идеи
- Страв и отпор кон промени
- Недостаток на стратешко планирање и немање на визија

3. Дали развојот на иновативноста е попречуван од одредени законски бариери (регулатива)?

- Да
- Не

Доколку одговорите потврдно, Ве молиме наведете кои се тие:

-----  
-----

4. Дали сметате дека доколку постојат одредени ослободувања од данокот на добивка за износи наменети за развој и инвестиции, МСП би ги зголемиле вложувањата и инвестициите во поттикнување на иновативноста:

- Да
- Не

Доколку одговорите потврдно, Ве молиме наведете предлог мерка:

-----  
-----  
-----  
-----  
-----

***Искрено го цениме Вашето време и напор!***

***Ви Благодариме на соработката!***



**Контакт:**

„Innovation Hub: Comparative Advantage for Greater Competitiveness“  
„Иновативен центар: Компаративна предност за поголема конкурентност“  
(договор бр. 12-7324/1)

**Тел:** 00389 (0) 31 416 102

**E-mail:** innovationhub2018@gmail.com

**Веб страна:** www.innovationhub2018.eu

**Пријава на веб портал:** hub.innovationhub2018.eu

**Проектот е имплементиран од:**

**ПАРТНЕРИ ВО ПРОЕКТОТ:**



**Фондација за развој на мали и средни претпријатија Куманово**

ул. Илинденска бб (зграда на поранешен Комитет, 3 кат),  
Куманово, Северна Македонија  
+389 (0) 31 416 102  
+389 (0) 78 300 605  
razvojku@t.mk  
www.rcku.org.mk



**Фондација за поддршка на мали и средни претпријатија Велес**

ул. 11-ти Октомври бр. 8, Велес, Северна Македонија  
+389 (0) 75 326 667  
rcve@t.mk



  **ЕУ**  
**за**  
**ТЕБЕ!** 

